

Primjena 6K analize u kreditnoj analizi

Pleša, Hrvoje

Master's thesis / Diplomski rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Economics in Osijek / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Ekonomski fakultet u Osijeku**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:145:321413>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-08-10**

Repository / Repozitorij:

[EFOS REPOSITORY - Repository of the Faculty of Economics in Osijek](#)

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku
Ekonomski fakultet u Osijeku
Sveučilišni diplomski studij Financijski menadžment

Hrvoje Pleša

Primjena 6K analize u kreditnoj analizi

Diplomski rad

Osijek, 2023.

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku
Ekonomski fakultet u Osijeku
Sveučilišni diplomski studij Financijski menadžment

Hrvoje Pleša

Primjena 6K analize u kreditnoj analizi

Diplomski rad

Kolegij: Kreditna analiza

JMBAG: 0010222737

e-mail: hplesa@efos.hr

Mentor: prof.dr.sc. Nataša Šarlija

Osijek, 2023.

Josip Juraj Strossmayer University of Osijek
Faculty of Economics and Business in Osijek
University Graduate Study Financial management

Hrvoje Pleša

Application of 6K analysis in credit analysis

Final paper

Osijek, 2023.

IZJAVA
O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI,
PRAVU PRIJENOSA INTELEKTUALNOG VLASNIŠTVA,
SUGLASNOSTI ZA OBJAVU U INSTITUCIJSKIM REPOZITORIJIMA I
ISTOVJETNOSTI DIGITALNE I TISKANE VERZIJE RADA

1. Kojom izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da je diplomski rad isključivo rezultat osobnoga rada koji se temelji na mojim istraživanjima i oslanja se na objavljenu literaturu. Potvrđujem poštivanje nepovredivosti autorstva te točno citiranje radova drugih autora i referiranje na njih.
2. Kojom izjavljujem da je Ekonomski fakultet u Osijeku, bez naknade u vremenski i teritorijalno neograničenom opsegu, nositelj svih prava intelektualnoga vlasništva u odnosu na navedeni rad pod licencom Creative Commons Imenovanje — Nekomercijalno — Dijeli pod istim uvjetima 3.0 Hrvatska.
3. Kojom izjavljujem da sam suglasan/suglasna da se trajno pohrani i objavi moj rad u institucijskom digitalnom repozitoriju Ekonomskoga fakulteta u Osijeku, repozitoriju Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku te javno dostupnom repozitoriju Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu (u skladu s odredbama Zakona o visokom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti, NN 1 19/2022).
4. izjavljujem da sam autor/autorica predanog rada i daje sadržaj predane elektroničke datoteke u potpunosti istovjetan sa dovršenom tiskanom verzijom rada predanom u svrhu obrane istog.

Ime i prezime studenta/studentice: Hrvoje Pleša

JMBAG: 0010222737

OIB: 78894038659 e-mail za kontakt:

hplesa98@gmail.com

Naziv studija: Diplomski sveučilišni studij

Naslov rada: Primjena 6K analize u kreditnoj analizi

Mentor/mentorica rada: prof.dr.sc. Nataša Šarlija

U Osijeku, 15. listopada 2023 godine

Potpis

Primjena 6K analize u kreditnoj analizi

SAŽETAK

Poslovni subjekti moraju investirati financijska sredstva u projekte kako bi mogli ostvariti rast poslovanja. Na raspolaganju imaju tuđe i vlastite izvore financiranja. Često su raspoloživa vlastita sredstva nedovoljna za pokretanje željenoga projekta, te poslovni subjekti tražena financijska sredstva pronalaze u tuđim izvorima. Tuđi izvori financijskih sredstava stvaraju obvezu poslovnom subjektu prema vjerovnicima koji očekuju koristi u budućnosti, od posuđenih sredstava. Najčešće poslovni subjekti traže financijska sredstva od kreditnih institucija prvenstveno banaka, koje provode kreditnu analizu poslovnoga subjekta koja utvrđuje njegovu kreditnu sposobnost, na temelju čijeg se rezultata odobrava pozajmljivanje financijskih sredstava. Za analizu kreditne sposobnosti klijenta banka može koristiti 6K kreditnu analizu. 6K kreditna analiza procjenjuje 6 ključnih elemenata klijenta: karakter, kapital, kapacitet, uvjeti, kolateral i kontrola. Svaki element procjenjuje drugačije stavke te je bitno procijeniti svaki element kako bi se dobila cjelovita procjena kreditne sposobnosti klijenta. Važnost procjene svake kategorije za potpunu procjenu kreditne sposobnosti klijenta testira hipoteza rada „izostavljanje bilo kojeg elementa 6K analize može dovesti do drugačijeg zaključka o kreditnoj sposobnosti analiziranog klijenta“. Za testiranje hipoteze korištena je 6K kreditna analiza za procjenu kreditne sposobnosti poduzeća Sintel d.o.o. Provedenom procjenom utvrđeno je da poduzeće ima pozitivnu kreditnu sposobnost. Analizom svih elemenata 6K kreditne analize dobiva se temeljita procjena poslovanja poduzeća na temelju koje je moguće procijeniti njegovu namjeru otplaćivanja kreditne obveze. Empirijskim istraživanjem dokazano je da izostavljanjem procjene bilo koje kategorije može rezultirati nepotpunom procjenom kreditne sposobnosti zbog čega banke mogu donijeti pogrešne odluke prilikom kreditiranja.

Ključne riječi: 6K kreditna analiza, Kreditna analiza, Kreditni rizik, Financijska stabilnost, Kreditni sposobnost

Application of 6K analysis in credit analysis

ABSTRACT

Business entities must invest financial resources in projects in order to achieve business growth. They have at their disposal other people's and their own sources of financing. Often, the available own funds are insufficient to start the desired project, and business entities find the required financial resources from other sources. Other sources of financial resources create an obligation for the business entity towards creditors who expect benefits in the future from the borrowed funds. Most often, business entities seek financial resources from credit institutions, primarily banks, which conduct a credit analysis of the business entity that determines its creditworthiness, based on the results of which the lending of financial resources is approved. To analyze the creditworthiness of the client, the bank can use 6K credit analysis. 6K credit analysis evaluates 6 key elements of the client: character, capital, capacity, conditions, collateral and control. Each element evaluates different items, and it is important to evaluate each element in order to obtain a complete assessment of the client's creditworthiness. The importance of the assessment of each category for a complete assessment of the client's creditworthiness is tested by the hypothesis of the work "omission of any element of the 6K analysis can lead to a different conclusion about the creditworthiness of the analyzed client". To test the hypothesis, 6K credit analysis was used to assess the creditworthiness of Sintel d.o.o. The conducted assessment determined that the company has a positive creditworthiness. By analyzing all elements of the 6K credit analysis, a thorough assessment of the company's operations is obtained, on the basis of which it is possible to assess its intention to repay the loan obligation. Empirical research has proven that omitting the assessment of any category can result in an incomplete assessment of creditworthiness, which is why banks can make erroneous decisions when lending.

Keywords: 6 Cs of Credit, Credit analysis, Credit risk, Financial stability, Creditworthiness

SADRŽAJ

1. Uvod	1
1.1. Predmet istraživanja	1
1.2. Cilj istraživanja.....	2
1.3. Metode istraživanja	2
1.4. Struktura i sadržaj rada.....	2
1.5. Hipoteza rada.....	3
2. Kreditna analiza.....	4
2.1. Kredit kao sredstvo financiranja.....	5
2.2. Rizici u bankama	6
2.3. Načini ocjene kreditne sposobnosti	8
2.4. Model ocjene rizičnosti 6K analiza	9
2.4.1. Karakter	10
2.4.2. Kapital	12
2.4.3. Kapacitet.....	15
2.4.4. Uvjeti.....	17
2.4.5. Kolateral	19
2.4.6. Kontrola.....	22
3. Empirijsko istraživanje: Kreditna analiza poduzeća Sintel d.o.o.	24
3.1. Opis poduzeća	24
3.2. Analiza karaktera.....	25
3.3. Analiza kapitala.....	26
3.4. Analiza kapaciteta	30
3.5. Analiza uvjeta.....	32
3.6. Analiza kolaterala.....	33
3.7. Analiza kontrole	34
3.8. Rizična klasifikacija poduzeća	35
4. Rasprava	37
5. Zaključak	40
Literatura	41
Popis slika	44
Popis grafikona.....	45
Popis tablica	46
Popis kratica	47
Prilozi	48

1. Uvod

Financiranje poslovnih investicija često zahtjeva pozamašnu količinu financijskih sredstava koja često nije dostatna iz vlastitih izvora financiranja, stoga postoje financijske institucije koje posuđuju svoja financijska sredstva uz određene uvjete. Kreditne institucije pružaju najčešći oblik financiranja iz vanjskih izvora u obliku kredita. Banke svoja financijska sredstva nude pouzdanim klijentima čija se financijska sposobnost procjenjuje kreditnom analizom. Kreditna analiza predstavlja ključni proces u kreditiranju, kojim se procjenjuje kreditna sposobnost pravovremenog podmirenja kreditnih obveza primatelja financijskih sredstava. U suvremenom poslovanju banaka, kreditna analiza omogućuje kreditnim institucijama donošenje informiranih odluka o odobravanju kredita. Prema Baiden (2011) cjelovita metoda za procjenu kreditne sposobnosti je 5K kreditna analiza, jer predstavlja koristan vodič u donošenju informiranih odluka. Analizom 5 ključnih kategorija: karakter, kapacitet, kapital, uvjeti i kolateral olakšava se cjelokupan proces kreditiranja i marljivo se procjenjuje kreditna sposobnost klijenta. U suvremenom bankarstvu koristi se 6K kreditna analiza koja u ostale naveden kategorije dodatno procjenjuje kategoriju kontrola. Prethodno navedene kategorije zajedno sa svojim stavkama bit će opisane u diplomskom radu kao i proces njezine primjene.

1.1. Predmet istraživanja

Predmet istraživanja diplomskog rada je kreditni model ocjene kreditnog rizika „6K kreditna analiza“. Radom su obuhvaćene sve kategorije 6K kreditne analize: karakter, kapital, kapacitet, uvjeti, kolateral i kontrola. Detaljno će se analizirati svih 6 ključnih kategorija čiji će proces primjene u kreditnoj analizi klijenta biti opisan zajedno sa stavkama koje svaka pojedina kategorija procjenjuje. Svaka kategorija 6K kreditne analize procjenjuje drugačije financijske i nefinancijske stavke koje su potrebne za procjenu pojedine kategorije. U radu će detaljno biti opisano značenje bitnih stavki svake pojedine kategorije, kako bi se dobilo razumijevanje za njihovu primjenu u 6K kreditnoj analizi. Za svaku stavku opisana je metoda koja se koristi prilikom njezine procjene i kako njezin rezultat utječe na ukupnu ocjenu kreditne sposobnosti klijenta. Nerazumijevanje stavki rezultirat će krivom procjenom kreditne sposobnosti klijenta, stoga u radu će se testirati njihova primjena na odabranom poduzeću. Testiranjem 6K kreditne

analize na poduzeću Sintel d.o.o. dobit će se uvid u proces procjene kategorija 6K kreditne analize za ocjenu kreditne sposobnosti klijenta.

1.2. Cilj istraživanja

Cilj diplomskog rada je pružiti dublje razumijevanje 6K kreditne analize i njezine primjene u procesu kreditiranja te njezinu važnost za kreditne institucije i primatelje kredita. Kreditna analiza ima nezamjenjivu ulogu u procesu kreditiranja i donošenju odluke o odobravanju kredita i određivanja uvjeta kreditiranja. Provedeno istraživanje pružit će sveobuhvatan pregled 6K kreditne analize kao ključno sredstvo kreditnim institucijama za procjenu kreditne sposobnosti klijenta. Svaka kategorija procjenjuje drugačije stavke koje su potrebne za dobivanje cjelovite procjene kreditne analize klijenta. Kako bi se dokazala važnost procjene svake kategorije postavlja se hipoteza rada koja glasi: „izostavljanje bilo kojeg elementa 6K analize može dovesti do drugačijeg zaključka o kreditnoj sposobnosti analiziranog klijenta.“

1.3. Metode istraživanja

Za izradu teorijskog dijela diplomskog rada korištena je stručna i znanstvena literatura kao što su knjige, članci, zakoni i akademski radovi. Također u svrhu istraživanja autor je koristio svoje radno iskustvo s područja revizije i računovodstva prilikom analize financijskih podataka. Metoda prikupljanja podatka korištena je za prikupljanje podataka iz financijskih izvještaja čiji su podaci poslužili za izračun raznih pokazatelja. Kako bi se iz pregledane literature opisale činjenice, procesi i utvrdile veze među njima korištena je metoda deskripcije. Metoda dedukcije korištena je za potvrđivanje hipoteze i objašnjavanje činjenica. U sklopu empirijskog istraživanja primijenjen je proces 6K kreditne analize na poduzeću Sintel d.o.o. kako bi se procijenila kreditna sposobnost poduzeća.

1.4. Struktura i sadržaj rada

Struktura diplomskog rada prati tijek istraživanja 6K kreditne analize. U prvom poglavlju opisan je predmet i cilj istraživanja. Drugo poglavlje opisuje kreditni rizik i proces procjene kreditne sposobnosti korištenjem 6K kreditne analize. Također detaljno su opisane sve kategorije koje procjenjuje 6K kreditna analiza. Treće poglavlje opisuje primjenu 6K kreditne

analize na primjeru odabranoga poduzeća Sintel d.o.o. i opisana je kreditna klasifikacija poduzeća. U četvrtom poglavlju provedena je rasprava o korisnosti primjene 6K kreditne analize za procjenu kreditne sposobnosti klijenta. Peto poglavlje je zaključak koji će sumirati cjelokupni proces istraživanja diplomskoga rada.

1.5. Hipoteza rada

Hipoteza: izostavljanje bilo kojeg elementa 6K analize može dovesti do drugačijeg zaključka o kreditnoj sposobnosti analiziranog klijenta.

2. Kreditna analiza

Poslovni subjekti osnovani su sa svrhom obavljanja određene gospodarske djelatnosti kroz koju ostvaruju ekonomsku korist u obliku profita koja im je potrebna za vremensku neograničenost poslovanja. Poslovni subjekti djeluju u turbulentnom okruženju koje zahtjeva konstantnu inovaciju i prilagodbu trenutnim tržišnim uvjetima kako bi nastavili poslovati u njemu i kako bi održali konkurentsku prednost. Kako bi razvili konkurentsku prednost poslovni subjekti moraju investirati u razvoj svojih znanja i sposobnosti koja su im potrebna za stručno obavljanje svoje djelatnosti. Investiranje u materijalnu imovinu, za razliku od investiranja u znanje, zahtjevan je proces, za čiju je realizaciju potreban duži vremenski period i veći iznos financijskih sredstva. „Poduzeća uzimaju poslovne kredite radi pomoći u financiranju obrtnih sredstava (potraživanja i zalihe), radi kupovine opreme te radi ostalih legitimnih poslovnih potreba. Ima onoliko tipova poslovnih kredita koji se odobravaju poduzećima koliko ima različitih poduzeća zajmotražitelja.“ (Šarlija, 2008; 131) Financijska sredstva, odnosno njihov manjak, kod poslovnih subjekata stvaraju potrebu za kreditiranjem od strane kreditnih institucija koja zauzvrat traže određenu naknadu, najčešće u obliku kamata na posuđena sredstva.

Prema Saunders i Cornett (2006) glavni cilj menadžmenta banke je povećanje dobiti za svoje vlasnike, stoga je bitno da banka kreditira uredne platiše koji će pravovremeno otplaćivati svoje kreditne obveze. Zbog odobravanja kredita urednim platišama kreditna analiza je složen i dugotrajan proces kako bi se pravilo procijenila kreditna sposobnost klijenta. Prema Jakovčević (2000) kredit zauzima najviše prostora u bankarskom poslovanju, stoga je rast banke i njezine imovine razmjernan kreditnoj ekspanziji. Zbog toga je proces kreditne analize složen jer poslovanje banke ovisi o njezinoj sposobnosti da kreditna sredstva odobri urednim klijentima koji će pravovremeno podmirivati svoje kreditne obveze. Prekomjerna izloženost banke kreditnom riziku može dovesti do insolventnosti banke, stoga se mnogi kreditni zahtjevi poslovnih subjekata odbiju.

„Osnovni razlozi zbog kojeg poslovni subjekti ne dobivaju kredite:

1. Poslovni rezultat,
2. Nedostatak kolaterala,
3. Nizak bonitet poslovanja,

4. Banka će radije dati kredit velikom poduzeću jer joj je trošak obrade zahtjeva za kredit isti, a iznos kredita je veći,
5. Velika poduzeća imaju dulju povijest poslovanja s čime i veće povjerenje kod banaka.“(Cvijanović, Marović, Struk, 2008; 79)

Rezultat provedene kreditne analize bitan je za određivanje uvjeta kreditiranja, odobrenog iznosa kredita, instrumenata osiguranja, kamatne stope i uvjeta otplate. Kroz kreditnu analizu ispituju se razni financijski i nefinancijski faktori klijenta koje je banka procijenila značajnim za ocjenjivanje kreditne sposobnosti. Faktori koje se analiziraju ovise o politici banke koja je interno definirana za potrebe odobravanja kredita klijentima kao i rizici koji zahtijevaju pažnju banke u provođenju kreditne analize na klijentu. Neki od čestih elemenata prema Gregurek (2020), koje procjenjuje kreditna analiza kod poslovnih subjekata:

1. Kreditnu sposobnost dužnika analizirajući menadžment, valutni rizik klijenta i novčani tok,
2. Financijska izvješća,
3. Financijski pokazatelji iz bilance i računa dobiti i gubitka,
4. Urednost podmirenja tekućih obaveza,,
5. Dani kašnjenja,
6. Instrument osiguranja.

2.1. Kredit kao sredstvo financiranja

„Neki autori smatraju da je bitna funkcija kredita u tome što omogućuje i olakšava odvijanje privrednog procesa koji se sastoji od proizvodnje, podjele i potrošnje dobara i usluga u narodnoj privredi i to tako što se kreditom omogućuje lakše prilagođavanje privrednih faktora promjenama u privrednom životu koje nastupaju uslijed promjena kod ponude, potražnje i podjele dobara. Isto tako neki teoretičari smatraju da je bitna funkcija kredita što omogućuje čitav dio cirkulacije robe i usluga koji ne cirkulira razmjennom za novac čime kredit pospješuje čitav proces cirkulacije i time vrši istu funkciju koju ima i novac.“(Tomašević, 2004; 194) Poslovni subjekti financijska sredstva za poslovne investicije traže od banaka. Banke poslovnim subjektima odobravaju kredit po utvrđenim uvjetima. Poslovni subjekt na dobiveni iznos financijskih sredstava plaća kamatu koja predstavlja naknadu banke za posuđena sredstva.

Banke kredite isplaćuju iz financijskih sredstava koja su prikupili od svojih klijenta koji drže financijska sredstava na bankovnim računima u banci. Prije isplate financijskih sredstava na račun klijenta, banka i klijent sklapaju ugovor o kreditu kojim se utvrđuju prava i obveze ugovornih strana.

Ugovorom o kreditu utvrđuju su uvjeti otplate koje klijent mora poštivati prilikom podmirenja kreditnih obveza, jer će u protivnom banka iskoristi svoje pravo kako bi stekla vlasništvo nad instrumentima osiguranja kredita i naplatila svoja potraživanja. Kada se sklopi ugovor o kreditu između banke i klijenta, nastaje dužničko-vjerovnički odnos. Banka na raspolaganje klijentu daje zatražena financijska sredstva za koja će u zamjenu klijent otplaćivati ugovorene anuitete koji se sastoji od glavnice i kamate. Prednost kreditiranja je pristup potrebnom iznosu financijskih sredstava čiju količinu nije moguće akumulirati u kratkom roku, a koja su potrebna za investiciju. Poslovni subjekt mora točno procijeniti svoje financijske potrebe kako bi znao točan iznos kredita koji mu je potreban. Zbog toga je važno napraviti detaljan poslovni plan investicije čime je moguće dobivena kreditna sredstva iskoristiti na najučinkovitiji način.

Kredit predstavlja obvezu za poslovni subjekt koju će morati otplatiti u budućnosti. Otplata glavnice nije rashod koji se priznaje u računu dobiti i gubitku, za razliku od otplate kamate koji je priznat kao rashod razdoblja i smanjuje osnovicu obračuna poreza na dobit. Evidentiranje obveza kredita u financijskim knjigama bitno je jer poslovni subjekt može oštetiti državu stvaranjem fiktivnih rashoda koji smanjuju osnovicu obračuna poreza na dobit. Kreditiranje poslovnih subjekata i stanovništva ima pozitivan utjecaj na gospodarstvo, jer investicije unapređuju poslovno okruženje koje stanovništvu nudi bolje poslovne uvjete koji će povećati životni standard i gospodarstvo učiniti međunarodno konkurentnijim. Kredit se treba pravovremeno odobriti, stoga je potrebno ostvariti zahtijevanu mobilizaciju i cirkulaciju kredita prema klijentima.

2.2. Rizici u bankama

Prema Jakovčević (2000.), menadžment svake banke nastoji povećati vrijednost njenog vlastitog kapitala jer je to prirodna i osnovna svrha svake tvrtke. To uključuje povećanje tržišne vrijednosti dionica ili udjela, isplatu odgovarajućih dividendi, što implicitno dovodi do veće tržišne vrijednosti banke u cjelini. Postizanje ovog cilja nije moguće jednostavno putem

ulaganja koje generira maksimalan profit. Naprotiv, dok god postoje očekivanja većeg profita, menadžment mora biti svjestan povećanih rizika koji mogu značajno smanjiti ta očekivanja. „Veći rizik utječe na veću fluktuaciju očekivanih prinosa i tržišne vrijednosti dionica. Stoga je maksimiranje tržišne vrijednosti dionica banke, zapravo umijeće menadžmenta u balansiranju izazova i mogućnosti za ostvarenjem većih prinosa uz preuzimanje većih rizika s jedne strane, ili sigurnijih ulaganja uz manje profite s druge strane.“(Jakovčević, 2000; 23).

U suvremenom bankarstvu banke se suočavaju s raznim vrstama kredita. „Kada financijska institucija odobrava kredit zajmotražitelju, ona obavlja svoju fundamentalnu funkciju: prihvaćanje kreditnog rizika. Uspjeh banke leži u njejoj sposobnosti da predvidi i kvantificira ukupan rizik. Bankovni management se suočava sa šest temeljnih rizika: kreditni rizik, rizik likvidnosti, tržišni rizik, operacijski rizik, regulatorni rizik i rizik ljudskog faktora.“(Croughey, Galai, Mark, 2001; 35).

1. „Kreditni rizik: Vjerojatnost da klijent neće podmiriti obvezu koja je nastala prilikom preuzimanja proizvoda ili dovršenja usluge od strane dobavljača.
2. Rizik likvidnosti: Vjerojatnost da banka neće imati dovoljno likvidnih financijskih sredstava da podmiri tekuće obveze.
3. Kamatni rizik: Vjerojatnost promjene vrijednosti financijskih instrumenata mijenjati ovisno o promjenama kamatne stope.
4. Operativni rizik: Vjerojatnost nastanka gubitaka zbog pogreške u unosu podataka, obradi podataka, vrednovanju i knjiženju podataka.
5. Rizik kapitala: Vjerojatnost nastupanja situacije u kojoj banka nije u mogućnosti podmirivati dospelje obveze u roku dospjeća.
6. Valutni rizik: Vjerojatnost osciliranje vrijednosti strane valute u odnosu na obračunsku novčanu jedinicu“(Šarlija, 2008; 62)

Od navedenih rizika prema Jakovčević (2013) kreditni rizik je materijalno najznačajniji i po obuhvatu najkompleksniji rizik kojem se izlažu financijski i nefinancijski subjekti u svojem poslovanju. Jakovčević napominje da je kreditni rizik osim što je rizika za banke on i društveni rizik s kojim svi moraju živjeti. „Kreditni rizik se javlja zbog mogućnosti da obećani novčani tok na financijska potraživanja financijskih institucija, kao što su krediti i obveznice, neće biti u potpunosti isplaćen.“(Saunders, Cornett, 2006; 527)

2.3. Načini ocjene kreditne sposobnosti

Prema Jakovčević (2013) izloženost banke kreditnom riziku posljedica je prethodno donesenih odluka o kreditiranju koje u sebi sadrže određeni stupanj kreditnog rizika. Jakovčević (2013) navodi kako je od presudne važnosti za banku razumjeti rizična obilježja klijenta kako bi banka mogla kontrolirati izloženost riziku kada je kredit odobren. U tom smislu potrebo je poznavati i razumjeti upotrebu raznih modela ocjene kreditne sposobnosti klijenta. Prema Šarlija (2008) modeli ocjene rizičnosti od izuzetnog su značaja jer donosiocima odluke o kreditiranju daju uvid i potrebno znanje da se suoče s nastupajućim rizicima. Postoje razne vrste modela ocjene kreditne sposobnosti čiji je proces primjene potrebno razumjeti kako bi se odgovarajući model mogao koristiti u određenoj situaciji. Šarlija (2008) detaljno opisuju elemente i proces primjene modela ocjene rizičnosti poduzeća:

1. Beaver model: predstavio prvi suvremeni statistički model za prognoziranje financijskog neuspjeha. Njegov model se temelji na analizi financijskih omjera izračunatih iz računovodstvenih podataka,
2. Altmanov z-score model: model je numerička procjena koja se koristi za predviđanje vjerojatnosti da će poslovanje doživjeti bankrot u naredne dvije godine. Model služi kao indikator financijske stabilnosti tvrtki,
3. KMV Credit Monitor Model: procjenjuje mogućnost neispunjavanja obveza i vjerojatni gubitak za tvrtke. Kombinira elemente iz strukturnog pristupa, koji se usredotočuje na strukturu kapitala i vrijednost imovine tvrtke, s pristupom smanjenog oblika koji vjerojatnost neispunjavanja obveza smatra egzogenom varijablom,
4. ZETA model kreditnog rizika: predstavlja matematičku konstrukciju kojom se procjenjuje vjerojatnost da će javna tvrtka završiti u bankrotu u roku od dvije godine. Generira brojčani rezultat poznat kao Z-rezultat tvrtke, koji se smatra pouzdanim indikatorom za predviđanje budućeg bankrota,
5. 6K kreditna analiza: jedan od mogućih pristupa je analiza i vrednovanje klijenata primjenom 6K analize koja obuhvaća analizu: karaktera, kapaciteta, kapitala, kolaterala, kondicija i kontrole. 6K kreditna analiza je tema rada, stoga će ona detaljnije biti opisana u sljedećim cjelinama.

2.4. Model ocjene rizičnosti 6K analiza

„Riječ je o američkoj metodi vrednovanja kreditnog zahtjeva, odnosno kreditne sposobnosti potencijalnog dužnika. Međutim, metoda je nadopunjena brojnim specifičnim iskustvenim spoznajama i analizama ocjene boniteta klijenata u tranzicijskim europskim zemljama koje su izravno prezentirali predstavnici pojedinih banaka na međunarodnim bankarskim konferencijama.“(Jakovčević, 2000; 123). Jakovčević je u 2000. godini proveo istraživanje o korištenju 6K kreditne analize od strane banaka prilikom procjene kreditne sposobnosti klijenta. Istraživanje je pokazalo kako samo jedna banka od 23 tada aktivnih, koristila 6K analizu prilikom ocjene kreditne sposobnosti klijenta. Kreditna analiza 6K koristi se za procjenu kreditne sposobnosti klijenta analizirajući 6 kategorija:

1. Karakter,
2. Kapital,
3. Kapacitet,
4. Uvjeti,
5. Kolateral,
6. Kontrola.

Analizirajući ovih šest kategorija dobiva se procijenjena kreditna sposobnost klijenta na temelju kojih banke donose odluku o odobravanju kredita klijentu i utvrđivanje uvjeta kredita. Kako banka ima svijest o okruženju i sudionicima u kojima se provodi proces kreditiranja, isto tako treba razumjeti i proces kreditne analize klijenta. Prema Saunders i Cornett (2006) bankovni referent mora dobro poznavati cjelokupni proces kreditne analize kako bi se mogao uspostaviti informativan i visokokvalitetan proces kreditiranja, čiju osnovu čini 6K kreditna analiza. Prema Jakovčević (2000) 6K kreditna analiza banci može poslužiti kako putokaz u izgradnji vlastitog sustava ocjene boniteta klijenta. Metoda analizira šest kategorija na temelju kojih se može procijeniti mogućnost neispunjavanja obveza i posljedično rizik financijskog gubitka za banku. Metoda 6K kreditna analiza za procjenu kategorija uključuje kvalitativne i kvantitativne podatke. Banke mogu pregledati kreditna izvješća, kreditnu ocjenu od strane institucija koje ocjenjuju kreditnu sposobnost, godišnja financijska izvješća i druge dokumente relevantne za ocjenu financijske situacije klijenta. "Banke imaju mogućnost pružiti veću pažnju pojedinoj kategoriji i njezinoj procjeni u odnosu na druge kategorije, uzimajući u obzir

trenutačne okolnosti. Prema Bidenovom istraživanju iz 2013. godine, ovisno o klijentu, pojedine kategorije će bolje procijeniti kreditnu sposobnost klijenta.

2.4.1. Karakter

Prema Biden (2011) procjena karaktera je najbitnija kategorija u procjenjivanju klijentove kreditne sposobnosti. Procjena karaktera proizlazi iz osjetila i okolnosti preuzimatelja rizika. Kategorija analizira klijentove moralne, etičke i profesionalne osobine, stajališta i vrijednosti te kreditnu povijest dosljednosti ispunjavanja financijskih obveza. Navedeni čimbenici se analiziraju kako bi se mogla procijeniti namjera poštivanja ugovornih uvjeta od strane klijenta prilikom ispunjavanja svojih obveza prema banci. Karakter klijenta ima ključnu ulogu pri procjeni kreditne sposobnosti, budući da pruža uvid u vjerodostojnost klijenta u njegovoj namjeri da pravodobno izmiri svoje kreditne obveze..“ Karakter se odnosi na vjerojatnost da će kandidat za kredit pokušati namiriti obveze kredita.“(Saunder i Cornett, 2006;554). Biden (2011) navodi kako je bitno analizirati kreditne povijesti klijenta, jer se na temelju dinamike otplaćivanja prijašnjih obaveza može procijeniti njegova namjera u otplaćivanju budućih kreditnih obaveza. Analizom kreditne povijesti pregledavaju se financijske transakcije koje je klijent poduzeo kako bi podmirio svoje prijašnje obveze, pri čemu banka dobiva procjenu njegove namjere u podmirenju kreditnih obveza. Prema Segal (2023.), banka bi trebala analizirati kreditni izvještaj klijenta, jer sadrži detaljne informacije o njegovim prethodnim obvezama i bankovnim računima koje koristi za analizu financijske povijesti klijenta, s ciljem provjere tendencije otplaćivanja prijašnjih obaveza. Kreditni izvještaj sadrži informacije o:

1. Identifikacijskim podacima o klijentu,
2. Svim prethodnim kreditima i zaduženjima,
3. Kreditnim računima, kada je račun otvoren, trenutno stanje, limit,
4. Negativne zapise koje se odnose na kašnjenja u plaćanju, neplaćene obveze i ovrhe,
5. Upite o klijentu koje su poslale druge kreditne institucije i financijske agencije,
6. Tijeku otplate prethodnih kredita,
7. Instrumentima osiguranja prethodnih kredita.

Na temelju informacija iz kreditnog izvještaja analizira se dosljednost u otplati prijašnjih obveza i postojanje kašnjenja u podmirenju ugovornih obveza. Podatke iz kreditnog izvještaja

prikupljaju agencije za kreditno izvještavanje o poslovnom subjektu koji je koristio kredit ili drugi oblik zaduživanja. Poslovni subjekt može redovito pregledavati svoje kreditno izvješće kako bi osigurao točne informacije čime se umanjuje mogućnost pogrešnog prikazivanja podataka o klijentu i time negativnoga utjecaja na ocjenu kreditne sposobnosti.

„Kreditni referenti i analitičar moraju utvrditi stvarnu svrhu kredita, jer dugoročni kredit u pravilu ne bi trebalo biti namijenjen za poboljšanje likvidnosti. Stoga bi jedan od mogućih scenarija analize moglo biti utvrđivanje stvarnog radnog kapitala i ciklusa pretvaranja kratkotrajne imovine u novac i kratkotrajnih obaveza u novčane izdatke.“ (Jakovčević, 2000; 124) Banka, kako bi dobila uvid u financijsko stanje poslovnoga subjekta, će pregledavati njegova financijska izvješća u kojima se nalaze informacije o veličini imovine i obvezama, kao i godišnjim ostvarenim prihodima i rashodima. Analiza financijskog ponašanja pomaže bankama da steknu uvid kako klijent upravlja svojim financijskim sredstvima za kupnju potrepština i otplati obveza. Odgovorno upravljanje financijskim sredstvima i pravovremena otplata obveza ukazuju na stabilnost i pouzdanost klijenta u namjeri da otplati svoje kreditne obveze. Neuredno financijsko ponašanje, prevelika zaduženost ili neodgovorno upravljanje financijskim sredstvima mogu povećati kreditni rizik i utjecati na odluke banke o uvjetima kredita i odluci o odobravanju kredita.

Baiden (2011) napominje da karakter za banku predstavlja najvažniji dio takozvane fasade klijenta, jer klijent može zatajiti banci svoje prave namjere korištenja kredita, stoga kreditna analiza mora biti dovoljno detaljna i kvalitetna da doprije do pravih namjera klijenta. Klijent može zamaskirati svoje prave namjere i tako prevariti procjenitelje. „Karakter se odnosi na spremnost i odlučnost kupca da podmiri obvezu. Iz perspektive komercijalnog zajmodavca, ovo je vjerojatno najvažnija komponenta šminke kupca. Ako njihovo poslovanje ostvaruje financijske poteškoće, poslovni ljudi dobrog karaktera ulažu sve napore kako bi otplatili obveze i otvoreno i kooperativno surađuju sa svojim bankarima.“ (Baiden, 2011; 11) Karakter djelomično može biti potvrđen utvrđivanjem načina na koji je klijent podmirio prethodne financijske obveze. Klijenti koji imaju nizak prioritet otplate financijskih obveza mogu imati financijskih poteškoća što upućuje na negativan karakter. Banke mogu automatski odbiti odobravanje kredita ako procjene da je klijentov karakter neprihvatljiv za njezinu politiku. Za procjenu karaktera potrebno je odvojiti odgovarajuću količinu vremena koje je potrebno posvetiti klijentu kroz nekoliko detaljno razrađenih intervju. Najuredniji financijski izvještaji, kreditni izvještaji i instrumenti osiguranja neće spriječiti gubitak banke ako je klijent prevarant.

SAD je zbog zaštite procjene karaktera velikih korporacija donio zakon Sarbanesa – Oxleyjev (2002) ili skraćeno SOX. Zakon se primjenjuje na društva od javnog interesa uvrštena na SEC. SOX predstavlja zakonsku regulativu koja je donesena kao odgovor na brojne financijske skandale velikih korporacija kao što je Enron i Worldcom. Zakon je zaoštrio zahtjeve u području financijskog izvještavanja kako bi povećao pouzdanost financijskih izvještaja. Istovremeno, zakon je postavio strože kriterije za neovisnost revizora i zabranio im pružanje bilo kakvih drugih usluga osim samih revizorskih. Također, zakon je uspostavio zaštitu za osobe koje su odlučile prijaviti nepravilnosti u okviru korporativnog upravljanja. Ključni cilj zakona je poboljšati transparentnost u korporativnom upravljanju i financijskom izvještavanju, čime se dodatno pojačava odgovornost uprave velikih korporacija prema dioničarima i široj javnosti.

2.4.2. Kapital

Jakovčević (2000) navodi da se procjenom kapitala mora dobiti uvid je li klijent sposoban voditi poslovanje koje će generirati dovoljnu količinu novca da se podmire kreditne obveze. Procjena kapitala zahtjeva razumijevanje financijskih informacija iz financijskih izvještaja. Također Jakovčević navodi kako je procjena kapitala izrazito bitna kada je klijent pravna osoba. Potrebno je imati financijsko razumijevanje bilance, računa dobiti i gubitka, novčanog toka i bilješki uz financijska izvješća. Prethodna navedena financijska izvješća predstavljaju godišnja izvješća koja poslovni subjekti imaju zakonsku obvezu javno objaviti. Javno objavljenja financijska izvješća nisu uvijek pouzdana, jer postoji mogućnost da je poslovni subjekt koristio kreativno računovodstvo¹ kako bi uljepšao javnu sliku poduzeća. „Ni jedan klijent neće namjerno pokazati financijske probleme u prezentiranim izvješćima. Stoga je važno da bankovni referent i analitičar, osim što razumiju financijska izvješća, pri njihovom čitanju primjenjuju načelo opreza² znajući da postoje moguće manipulacije s financijskim brojkama. „(Jakovčević 2000; 126)

¹ <https://www.poslovni.hr/kompanije/kreativno-racunovodstvo-sebican-motiv-sirokih-razmjera-358856> [pristupljeno 30. kolovoza 2023]

² Načelo opreza: podrazumijeva uključivanje stupnja razboritosti (opreznosti) u prosuđivanju u uvjetima neizvjesnosti na način da imovina i prihodi mogu biti blago podcijenjeni, a obveze i rashodi blago precijenjeni. (HSFI; 1.3)

Saunders i Cornett (2006) navode da procjena kapitala mora dati informacije koliko kapitala trenutno financira aktivu³ poduzeća, stoga je potrebno definirati što se misli pod pojmom kapital. Kapital predstavlja iznos novca i imovine koju posjeduje poslovni subjekt nakon što se odbiju sve obveze. To je vlasnički dio imovine poslovnog subjekta koji pripada vlasniku ili dioničarima. Vlasnici mogu isplaćivati sebi dobit koju je poslovni subjekt ostvario i na to moraju platiti porez na dohodak od kapitala i prirez prema mjestu prebivališta. Ostvarena dobit se može zadržati u obliku zadržane dobiti ili zakonskih rezervi koje se koriste u slučaju financijskih poteškoća. Za procjenu adekvatnosti kapitala moguće je koristiti financijske pokazatelje. Procjena financijskih pokazatelja mora dati uvid u sljedeća pitanja:

1. Koliko iznosi vlasnički kapitala kojeg su vlasnici uložili u poslovanje
2. Koliko iznose uložena sredstva iz tuđih izvora
3. Koliko se efektivno koristi imovina
4. Koliko se učinkovito koristi ukupni kapital za poslovanja.

Financijski pokazatelji uspoređuju dvije ili više ekonomskih veličina. Izračun financijskih pokazatelja služi za dobivanje dodatnih informacija na temelju kojih će se donijeti odluka o kreditiranju. Financijski pokazatelji za ekonomske veličine koriste financijske podatke iz bilance i računa dobiti i gubitka. Šarlija (2008) opisuje vrste financijskih pokazatelja, njihov izračun i njihovo tumačenje. Navedene elemente potrebno je razumjeti zbog primjene financijskih pokazatelja u procjeni kapitala. Vrste financijskih pokazatelja detaljno je opisala Šarlija (2008):⁴

1. Pokazatelji likvidnosti: Pokazuju sposobnost poduzeća da podmiri svoje kratkoročne obveze,
2. Pokazatelji zaduženosti: Pokazuju koliko se poduzeće financira iz vlastitih a koliko iz tuđih izvora financiranja,
3. Pokazatelji aktivnosti: Pokazuju kako efikasno poduzeće upotrebljava svoje resurse, odnosno brzina cirkulacija imovine u poslovnom procesu i sposobnost da se ostvare prihodi,

³ Aktivna: predstavlja imovinu poduzeća

⁴ Šarlija (2008), Dostupno na: http://www.efos.unios.hr/kreditna-analiza/wp-content/uploads/sites/252/2013/04/6_financijska-analiza-zahtjeva.doc.pdf [pristupljeno 31. kolovoz 2023]

4. Pokazatelji ekonomičnosti: Pokazuju koliko prihoda se ostvaruje po jednoj jedinici rashoda,
5. Pokazatelji profitabilnosti: Pokazuju povrat uloženog kapitala, odnosno koliko dobiti poduzeće ostvaruje po jedinici prihoda, imovine ili investiranja,
6. Pokazatelji investiranja: Pokazuje uspješnost ulaganja u dionice, odnosno koliko se novčanih jedinica dobiti ostvari po dionici. Pokazatelj se koristi samo na poduzećima koji su dionička društva.

Vlasnički kapital i njegove elemente detaljno objašnjava HSFI 12. Vlasnički kapital predstavlja iznos novca ili imovine koju su vlasnici uložili u poslovni subjekt. Vlasnički kapital i njegove elemente detaljno objašnjava HSFI 12 Poslovni subjekt ostvarenu neto dobit poslovne godine stavlja u kategoriju zadržana dobit koja predstavlja kumulativni iznos neto dobiti prethodnih poslovnih godina. Vlasnici imaju pravo ukupni iznos zadržane dobiti isplatiti na vlastiti račun ili rasporediti u kategoriju rezerve iz dobit. Ako poslovni subjekt ima ostvareni prenesi gubitak, ostvarenu neto dobit koristi za podmirenje gubitka iz prijašnjih poslovnih godina. Zadržana dobit i preneseni gubitak su računovodstvene stavke i one ne predstavljaju stvarni iznos novca koje poslovni subjekt ili vlasnici imaju na bankovnom računu. Zadržana dobit i preneseni gubitak su računovodstvene stavke koje uz pomoć kreativnog računovodstva mogu povećati vrijednost kapitala čime se iskrivljuje stvarna vrijednost kapital. Kako bi se pravilno provela procjena kapitala bitno je poznavati vrste rezervi i njihovu namjenu.

Potrebno je obratiti pažnju na revalorizacijske rezerve i rezerve fer vrijednosti. Revalorizacijske rezerve nastaju kao rezultat povećanja vrijednosti imovine nakon ponovne procjene. Ako je nova procijenjena vrijednost imovine veća od njegove nabavne, poslovni subjekt ostvaruje pozitivnu revalorizacijsku rezervu koja predstavlja razliku između procijenjene vrijednosti i nabave vrijednosti imovine. Revalorizacijska rezerva koja se upisuje u bilancu ne može biti negativna. Revalorizacijska rezerva se amortizira po stopi amortizacije procijenjene imovine, amortizirani iznos prebacuje se u zadržanu dobiti i vlasnik ju ima pravo isplatiti sebi na račun. Ako je nova procijenjena vrijednost manja od nabavne ostvaruje se trošak u iznosu razlike koji se koristi u računu dobiti i gubitka za smanjene bruto dobiti i plaćanje manjeg poreza na dobit. Bitno je da se procjena vrijednosti provodi svake godine. Ako se ona provodi ciklički može upućivati na skrivene namjere vlasnika. Rezerve fer vrijednosti predstavljaju iznos promjene fer vrijednosti financijske imovine raspoložive za prodaju. Rezerve fer vrijednosti mogu biti pozitivne ili negativne, ovisno o tome je li vrijednost

financijskih instrumenata porasla ili pala. Fer vrijednost je iznos po kojem bi se određena imovina mogla prodati ili obveza podmiriti u trenutku procjene. Za procjenitelje je bitna informacija na kojem su se tržištu procijenili financijski instrumenti, kojom metodom i na koji dan zabilježene vrijednosti. Zadnja stavka kapitala su rezerve iz dobiti u koje se smije unositi samo iznosi iz neto dobiti raspoređene u određenu kategoriju. Vrste rezervi iz dobiti navedene su tablici 1.

Tablica 1 Vrste rezervi iz dobiti

Rezerve iz dobiti	Svrha rezerve
Zakonske rezerve	Iznos novca, vrijednosnih papira ili imovine koji se moraju izdvojiti kao zakonski zahtjev za pokrivanje obveza.
Rezerve za vlastite dionice	nastaju kad poslovni subjekt stekne vlastite dionice u visini iznosa plaćenoga za njihovo stjecanje
Vlastite dionice i udjeli	vlasnički vrijednosni papiri koje je inicijalno izdao subjekt koji ih posjeduje
Statutarne rezerve	Rezerve iz dobiti koje se oblikuju u visini, za namjene i na način utvrđen statutom poslovnog subjekta
Ostale rezerve	Mogu se koristiti u bilo koju svrhu

Izvor: Web stranica: Zakon o trgovačkim društvima: <https://www.zakon.hr/z/546/Zakon-o-trgova%C4%8Dkim-dru%C5%A1tvima> [pristupljeno 17.lipanj 2023]

2.4.3. Kapacitet

„Kapacitet definira sposobnost uprave da generira dovoljno viška novca da podmiri sve obveze također se odnosi na sposobnost upravljanja gotovinom, s naglaskom na gotovinu, neki komercijalni zajmodavci kapacitet nazivaju novčanim tokom.“(Biden 2011; 14) Procjenjuje se sposobnost poslovnog subjekta da ostvari dovoljno prihoda da podmiri sve svoje obveze i efektivnost upravljanja novcem odnosno novčanim tokom. Biden (2011) navodi kako kapacitet predstavlja primarni izvor otplate kredita i stoga je najkritičnija kategorija 6K kreditne analize. Također Biden (2011) navodi da banke instrument osiguranja, odnosno kolateral ne smatraju primarnim izvorom otplate kredita, već novčani tok klijenta. Novčani tok sastoji se od poslovnih, investicijskih i financijskih aktivnosti poslovnoga subjekta. Rezultat zbroja

aktivnosti je neto novčani tok, koji mora biti jednaka razlici iznosa salda novčanih sredstava bankovnog računa na početku i na kraju poslovne godine. Jakovčević (2000) navodi kako je pozitivna bankarska praksa za procjenu kapaciteta zahtjeva da se osoba ovlaštena za zastupljanje koja je upisana u trgovački registar⁵ osobno predstavi banci. Banka kroz razgovor s klijentom može zaključiti je li klijent sposoban za ozbiljan poslovni odnos s bankom.

Biden (2011) opisuje četiri kriterija koje procjena kapaciteta mora imati. Prvo svaki kredit mora imati primarni izvor otplate i alternativni izvor otplate. Događaji koji narušavaju financijsku likvidnost primarnog izvora otplate također često narušavaju vrijednost instrumenta osiguranja kredita. Drugi važan kriterij je procjena kvalitete i pouzdanosti novčanog toka. Procjenitelji moraju znati tumačiti stavke novčanoga toka i koji poslovni događaji pripadaju određenoj aktivnosti. Ako je obujam poslovanja izrazito visok, posebno tijekom prisutnosti visoke inflacije, banka mora znati o potrebama zamjene imovine, postrojenja, opreme i kako će te potrebe utjecati na rezultat novčanog toka. Treći kriterij nalaže da je bitno kombinirati financijske podatke novčanih tokova iz prethodnih razdoblja, projekcije za buduća razdoblja i zdravu razinu skepticizma prema prijašnjim rezultatima i projekcijama poslovnih procesa. Bruto dobit poslovne godine nije strogo pouzdan pokazatelj uspješnosti poslovanja, stoga je novčani tok izrazito bitan za kreditnu analizu.

Posljednji faktor za pouzdanu analizu kapaciteta sugerira kako izmjeriti potreban omjer kredita i vlastitih sredstava vlasnika potrebnih za financiranje investicije. U prvom koraku potrebno je izračunati bruto dobit prije kamata, poreza i amortizacije (EBITDA). Prvi korak u analizi EBITDA-e je ispitivanje iznosa od svakog elementa. Amortizacija imovine predstavlja trošak razdoblja i utječe na dobit, stoga je potrebno da banka provjeri koje se računovodstvene politike koriste prilikom obračuna amortizacije i primjenjuju li se one dosljedno. Kreativni klijenti mogu koristiti proizvoljno stope amortizacije da bi utjecali na dobit. Izračun EBITDA-e je bitan jer pokazuje koliko poslovni subjekt ostvaruje dobiti od poslovnih aktivnosti odnosno glavne djelatnosti. Nakon što banka izračuna EBITDA, rezultat uspoređuje tekućim obvezama poslovnog subjekta. Sljedeći omjer koji se koristi je omjer pokriće servisiranja duga (DSCR). DSCR stavlja u omjer EBITDA-u i fiksne obveze. Banke pretežito žele da novčani tok iz poslovnih aktivnosti premaši iznos kreditne obveze za 20 %, stoga bi DSCR trebao biti veći od 1,20. Analiza kapaciteta postaje složenija za obrtni kapital i sezonske kreditne linije.

⁵ Trgovački registar: upravna institucija čija je svrha prikupljanje i evidentiranje svih akata koji se odnose na trgovačka društva i njihove upravitelje.

2.4.4. Uvjeti

Kategorija uvjeti procjenjuje vanjske čimbenike koji mogu utjecati na sposobnost klijenta da pravovremeno podmiri svoje kreditne obveze. „Riječ je o analizi okruženja dužnika koje stvara određene uvjete i pretpostavke za njegovo poslovanje. Kreditni referent i kreditni analitičar moraju ovladati spoznajama povijesnih trendova i perspektive u grani djelatnosti u kojoj djeluje klijent.“ (Jakovčević, 2000:138) Banka procjenjuje čimbenike kao što su ekonomsko okruženje, trendovi u industriji, tržišni uvjeti i specifični uvjeti kredita. Uvjeti se odnose na nacionalne, međunarodne i lokalne gospodarske uvjete koji mogu imati utjecaj na kreditnu sposobnost klijenta. Procjenom uvjeta banka stječe uvid u održivost poslovanja poslovnog subjekta prilikom promjena uvjeta u gospodarstvu. S obzirom na to da su promjene u gospodarstvu konzistentne potrebno je detaljno procijeniti njihov utjecaj.

Biden (2011) navodi da je procjena uvjeta također bitna za banku jer procjenom dobiva uvid u ekonomsko stanje države. Ekonomsko okruženje odnosi se na cjelokupno stanje gospodarstva i njegov potencijalni utjecaj na sposobnost klijenta da pravovremeno otplati svoje kreditne obveze. Banka uzima u obzir različite ekonomske pokazatelje i trendove kako bi procijenila razinu kreditnog rizika. Procjenjuje se trenutni i predviđa budući gospodarski rast zbog njegovog utjecaja na obujam poslovanja. Rastuće gospodarstvo znači bolje poslovne uvjete i prilike koje se mogu iskoristiti za povećanje obujma poslovanja, što povećava financijsku sposobnost klijenta. Stopa inflacije utječe na kupovnu moć stanovništva te također na klijentovu financijsku sposobnost. Visoka stopa inflacije znači rast cijena čime se smanjuje kupovna moć stanovništva, što smanjuje klijentovu kreditnu sposobnost pravovremenog otplaćivanja obveza. Zbog visoke stope inflacije banke mogu postaviti strože kreditne uvjete i tako učiniti kreditiranje manje privlačnim. Banka će analizirati trenutne tržišne kamatne stope po kojima se vrši kreditiranje u gospodarstvu kako bi pravilno mogla oblikovati željenu kamatnu stopu koju će klijent otplaćivati. Promjene kamatne stope utječu na troškove klijenta. Stopa nezaposlenosti ključni je ekonomski pokazatelj trenutnog gospodarskoga stanja. Niske stope nezaposlenosti upućuju na stabilno tržište rada i veće izgleda da klijent ima stabilan posao i redovit izvor prihoda. Procjena ekonomskih uvjeta omogućuje banci da odredi odgovarajuće kreditne uvjete i osigurava da klijent pravovremeno podmiri obveze.

Prema Biden (2011) uvjeti se odnose na trenutačno stanje u industriji u kojoj klijent djeluju. Procjenitelji analiziraju trendove industrije kako bi procijenili njihov utjecaj na

klijentovo poslovanje i njegovu financijsku sposobnost. Ispitivanjem trendova industrije dobiva se uvid u poslovno okruženje klijenta i njegov utjecaj na kreditnu sposobnost. Klijent mora biti svjestan trenutnih trendova u industriji i utjecaj njihovih promjena na poslovanje kako bi mogao efektivno prilagoditi poslovanje promjenama. Također banke moraju razumjeti srž klijentove industrije kako bi donosili pravilne odluke o davanju kredita i njegovim uvjetima. Klijenti koji posluju u industrijama s povoljnim trendovima i izgledima za rast općenito se smatraju niže rizičnim. Čimbenici koje je potrebno analizirati:

1. Potencijalni rast industrije: Povećana potražnja je znak rastuće industrije,
2. Tržišna konkurencija: Intenzivna konkurencija može smanjiti profit,
3. Tehnološki napredak: Tehnologija značajno utječe na obujam poslovanja,
4. Dinamika ponude i potražnje: Poželjna je ravnoteža ponude i potražnje,
5. Regulatorno okruženje: Promjene u zakonima specifičnim za industriju.

Državne politike i zakoni koje je uspostavila vlada, utječu na klijentovu financijsku sposobnost podmirjenja kreditnih obveza. Banka pregledava je li je klijent i njegovo poslovanje usklađeno sa zahtjevima zakonske regulative. Porezni zakoni i politike direktno utječu na klijentove prihode, stoga banka prati utjecaj promjena poreznih zakona na klijenta. Monetarna politika središnje banke može utjecati na kamatne stope, inflaciju i ukupne ekonomske uvjete, što utječe na uvjete kreditiranja. Banka procjenjuje utjecaj promjena u monetarnoj politici na klijentove troškove posudbe i cjelokupno ekonomsko okruženje u kojem posluje. Propisi specifični za industriju u kojoj klijent posluje nalažu pridržavanje određenih uvjeta prilikom obavljanja djelatnosti. Specifični zakoni industrije utječu na formiranje specifičnih uvjeta kreditiranja industrije. Klijent mora biti svjestan regulatornog okruženja u kojem posluje i osigurati usklađenost poslovanja sa zakonskom regulativom. Uzimajući u obzir utjecaj državnih politika i zakona, banke mogu bolje razumjeti zahtjeve zakonske regulative koje se klijent mora pridržavati i tako odrediti odgovarajuće ugovorne uvjete kreditiranja.

Za procjenu razvoja gospodarstva mogu se koristiti izvještaji svjetskih financijskih institucija koji daju kreditni rejting zemljama. Kreditni rejting zemlje daje informacije koliko je povoljno za investitore ulagati u njezino gospodarstvo, te se također može zaključiti koliko je gospodarstvo razvijeno. Najpoznatije svjetske financijske institucije za procjenu kreditnog rejtinga zemalja svijeta su Standard & Poor's, Moody's i Fitch ratings. Kreditni rejtingi navedenih institucija za Hrvatsku navedeni su u tablici 2.

Tablica 2 Kreditni rejting Republike Hrvatske svjetskih financijskih institucija

Standard & Poor's	Moody's	Fitch ratings
BBB+	Baa2	BBB+

Izvor: Službena web stranica Hrvatske narodne banke: <https://www.hnb.hr/en/-/rejting-rh> [pristupljeno 15. lipanj 2023.]

Svjetske financijske institucije dale su Republici Hrvatskoj adekvatan kreditni rejting. Hrvatska ostvaruje prosječan kreditni rejting u usporedbi s državama iz Srednje i Istočne Europe. Članstvo u EU i eurozoni pridonosi vjerodostojnom oblikovanju makroekonomske politike i stabilnom valutnom poslovanju za strane investitore. Dodijeljeni kreditni rejting ukazuje na zadovoljavajuću kreditnu sposobnost države, no postoje određeni rizici, osobito u slučaju ekonomskih poteškoća. Značenje oznake kreditnih rejtinga navedenih financijskih institucija opisani su u slici broj 2 koja se nalazi u prilogu 1.

2.4.5. Kolateral

„Kolateral je predmet određene vrijednosti koji zajmodavac može oduzeti dužniku ako dužnik ne otplati kredit u skladu s dogovorenim uvjetima.“ (Europska središnja banka, 2016) Drugi naziv za kolateral je instrument osiguranja. Prema Jakovčević (2000) kolateral služi za osiguranje posuđenog novca, a ne da slabi kreditni prijedlog učini privlačnim. Jakovčević kolateral dijeli u 4 skupine:

1. „Gotovinski oročeni polog domaćoj ili stranoj valuti,
2. Založno pravo na stvarima i pravima (pokretnine, nekretnine, dionice, obveznice itd.),
3. Fiducijarni prijenos vlasništva na stvarima i pravima,
4. Ostali instrumenti osiguranja (garancije i supergarancije financijskih institucija, solidarna i supsidijarna jamstava , assignacije, cesije, obične i bianoc zadužnice, bianco mjenice i obračunski čekovi).“(Jakovčević 2011; 135)

Vrsta prihvatljivog kolaterala ovisi o vrsti kredita i industriji u kojoj klijent posluje. Nakon što se odredi vrsta kolaterala procjenjuje se njegova vrijednost. Vrijednost kolaterala obično pokriva cijeli iznos kredita, u praksi se često kao kolateral odabire zadužnica koju klijent prilaže u iznosu cijele vrijednosti kredita. Klijent može založiti vrijedan kolateral kako bi nadoknadio slabosti iz ostalih kategorija 6K kreditne analize. Kolateral mora imati mogućnost

pretvaranja u novac zbog likvidnosti. Banka ima pravo prisvojiti ili prodati kolateral u slučaju da klijent ne ispuni svoje kreditne obveze. Stoga je vrijednost kolaterala bitan čimbenik u odobravanju kredita i utvrđivanju uvjeta kreditiranja. Vrijednost kolaterala utječe na iznos kredita koji će se odobriti. Što je vrijednost kolaterala veća, to će banka biti sklona odobriti veći iznos. Iznos kredita obično je ograničen procijenjenom likvidnošću kolaterala. Neke standardne stope likvidnosti, odnosno naplativosti kolaterala prikazane su u tablici 3.

Tablica 3 Postotak likvidnosti kolaterala

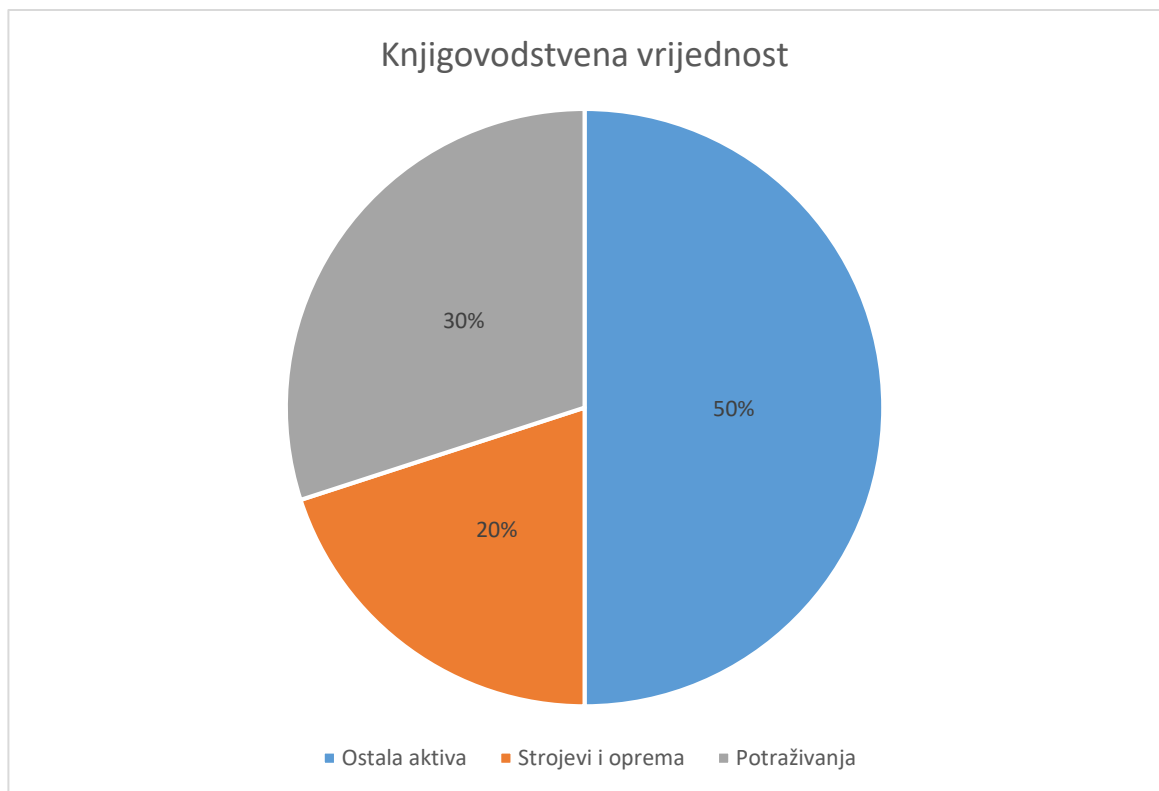
Kolateral	% likvidnosti
Potraživanja	75%
Inventar	50%
Sirovina i gotovih proizvoda	50%
Oprema	80%
Nekretnine	75%

Izvor: Baiden, J. (2011). *The 5c's of Credit in the Lending Industry* [Online]. Central University College. Dostupno na:

https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1872804. [pristupljeno 04. lipanj 2023]

U tablici 3 opisan je postotak vrijednosti kolaterala kojeg banka može unovčiti, tako na primjer banka može unovčiti 75% vrijednosti potraživanja koja su priložena kako kolateral. Ako je vrijednost potraživanja 100€, banka može očekivati da će dobiti 75€. Najveću likvidnost predstavlja oprema koja se može prodati kupcima koji će opremu koristiti za njezinu namijenjenu svrhu. S druge strane, banka je ograničena na određene kupce koji mogu iskoristiti opremu u poslovanju. Također Jakovčević (2000) opisuje likvidnost kolaterala. „Mnogi analitičari drže da je najbolji putokaz u realnoj procjeni založene imovine izračun njene likvidacijske vrijednosti. Smisao takvog koncepta procjene imovine temelji se na pretpostavci da najrealnije očekivati naplatu kolaterala samo do one vrijednosti koju je moguće ishoditi u postupku likvidacije poduzeća.“ (Jakovčević, 2000: 136)

Grafikon 1 Vrednovanje kolaterala

Izvor: Jakovčević, D. (2000). *Upravljanje kreditnim rizikom u suvremenom bankarstvu*. Zagreb: TEB; 137.

Grafikon 1. prikazuje od čega se sastoji imovina poslovnoga subjekta. Upravo se ta imovina može koristiti kao kolateral. Potraživanja zauzimaju 30%, strojevi i oprema 20% imovine dok 50% imovine se odnosi na ostale stavke kako novac na računu, zalihe, financijsku imovinu i ostale stavke. Jakovčević (2000) predlaže bankama da osmisle svoj vlastiti sustav vrednovanja kolaterala na temelju vlastitih iskustava, aktualnih tržišnih smjernica i elaborata vanjskih eksperata.

Visoka vrijednost kolaterala ne opravdava odobravanje kredita. Biden (2011) napominje da je kolateral sekundarni ili tercijarni izvor otplate kreditnih obveza ako primarni nije dostupan. Važno je pažljivo razmotriti i procijeniti kolateral jer njegova vrijednost može varirati tijekom vremena, a u nekim slučajevima njegova prodaja može biti otežana ili zahtijevati dodatne troškove. Banka će obično željeti da rok otplate kredita odgovara korisnom vijeku kolaterala. Iako ključna, vrijednost kolaterala ne može biti jedini razlog odobravanja kredita. Kolateral nije zamjena za ostale kategorije 6K kreditne analize. Kolateral može dati osjećaj lažne sigurnosti čime se zanemaruju klijentove negativne karakteristike. Kako bi se dobila cjelovita procjena kolaterala potrebno je unajmiti stručnog procjenitelja da procijeni trenutnu

vrijednost, moguće troškove prodaje i promjenu vrijednosti tijekom otplate kredita. Kako bi kolateral tijekom otplate kredita zadržao svoju važnost banka mora kontrolirati kolateral, dnevna izvješća o potraživanjima i vrijednostima financijskih instrumenata. Kontrolirani poslovni prostori mogu biti neki od prikladnih načina kontrole.

2.4.6. Kontrola

Kontrola se odnosi na procjenu utjecaja zakona i propisa države na kreditiranje. „Riječ je o sagledavanju zakonske regulative koja bi mogla bitno utjecati na financijski položaj klijenta i tijekom amortizacije kredita promijeniti njegov bonitet.“ (Jakovčević, 2000; 138) Klijent će teže sakriti svoje skrivene namjere i sumnjive poslovne transakcije ako je banka dobro upoznata sa zakonskom regulativom. Banka analizira sve relevantne zakone, propise i smjernice koje se odnose na kreditne institucije i aktivnosti. Banka treba pratiti Zakon o kreditnim institucijama, Zakon o bankama, Zakon o zaštiti potrošača, monetarnu politiku središnje banke i ostale relevantne zakone. Nakon što je banka dovoljno upućena u zakone i propise moguće je provesti procjenu rizika i usklađenost s regulatornim okvirima. Banka procjenjuje potencijalne rizike povezane s kršenjem zakonske regulative, te utjecaj mogućih sankcija na poslovanje klijenta.

Za procjenu kontrole potrebno je identificirati ključne političke faktore koji mogu utjecati na poslovanje. Jakovčević (2000) navodi da je bitno pratiti utjecaj raznih svjetskih organizacija čija je članica Republika Hrvatska, kako bi domaći poduzetnici mogli konkurirati s inozemnim poduzećima. Analiza političke stabilnosti dati će uvid u trenutno gospodarsko stanje i moguće političke sukobe koji mogu imati značajan utjecaj na poslovanje banke i klijenta. Promjena vlasti donosi promjenu zakonske regulative, stoga je preporučljivo da banka temeljito razradi utjecaj mogućih političkih promjena. Također svjetska politika ima utjecaj na zakone i propise Republike Hrvatske. Republika Hrvatska je članica raznih svjetskih organizacija koje donose zakone i propise na svjetskoj razini. Zakoni i propisi koje donesu svjetske organizacije moraju se pridržavati ili će države koje ih nepoštivanju snositi sankcije. Stoga je dobro komunicirati s relevantnim državnim agencijama kako bi bolje razumjeli političke trendove i potencijalne promjene. Veliki poslovni subjekti posluju internacionalno i potrebno je analizirati zakonsku regulativu države u kojoj posluju. Najbolji primjer utjecaja internacionalne regulative je rat između Republike Ukrajine i Ruske Federacije koji je započeo 2022. godine.

Banka na temelju analize zakonske regulative može isplanirati strategiju uz pomoć koje će moći usmjeriti resurse prema iskorištavanju promjena zakonske regulative. Banka mora znati kako se zakonski osigurati i koje sudske postupke pokrenuti ako dođe do nepoštivanja ugovornih uvjeta od strane klijenta. Banka može imati interne edukacije svojih zaposlenika o zakonskoj regulativi kako bi oni pravilno primijenili zakone i propise i pravilno tumačili njihove zahtjeve. Zakonsku regulativu potrebno je poznavati kako bi se ona mogla primijeniti na poslovanje klijenta i njegovu industriju. Klijentovo poslovanje mora biti usklađeno sa zahtjevima industrije kako bi se moglo vjerovati u legitimnost njegovog poslovanja. Banka će procijeniti je li klijentovo poslovanje usklađeno sa zakonskom regulativom i njezinim zahtjevima. Kategorija kontrola omogućuje banci da procjeni usklađenost klijentova poslovanja sa zakonskom regulativom čime se dobiva uvid u njegovu legitimnost poslovanja.

3. Empirijsko istraživanje: Kreditna analiza poduzeća Sintel d.o.o.

U prethodnom poglavlju opisana je 6K kreditna analiza i njezine kategorije. Za svaku kategoriju je opisan proces procjene i značajni faktori koji se koriste u procesu procjene. Provedeno je istraživanje kojim se procjenjuje korisnost primjene 6K kreditne analize za procjenu kreditne sposobnosti. Istraživanje je provedeno na poslovnom subjektu Sintel d.o.o. na koje mu je procijenjena kreditna sposobnost uz pomoć 6K kreditne analize. U empirijskom istraživanju testirana je hipoteza rada koja glasi: „izostavljanje bilo kojeg elementa 6K analize može dovesti do drugačijeg zaključka o kreditnoj sposobnosti analiziranog klijenta“. Zaključak o hipotezi rada bit će opisan u cjelini Rasprava.

3.1. Opis poduzeća

Poduzeće Sintel d.o.o. osnovano je 2011. godine sa sjedištem u Slavonskom Brodu. Glavna djelatnost poduzeća je računovodstvo i revizija. Poduzeće posjeduje dugogodišnje iskustvo u području pružanja usluga računovodstva i financijskog savjetovanja. Cilj poduzeća je pružanje kvalitetnih usluga na području računovodstva, financija i savjetovanja za male i srednje poslovne subjekte, obrte te fizičke osobe. Poduzeće ima 14 zaposlenih. Tim se sastoji od stručnjaka iz područja računovodstva, financija, poreza i prava, s dugogodišnjim iskustvom u poslovanju te stalnim stručnim usavršavanjem i praćenjem zakonskih izmjena. Zaposlenici posjeduju licence za ovlaštene računovođe, interne revizore i računovodstvene forenzičare. Usluge uključuju vođenje poslovnih knjiga, izradu financijskih izvještaja, pripremu i podnošenje poreznih prijava, savjetovanje u poreznim pitanjima, savjetovanje u poslovanju, pružanje pravnog savjetovanja, pripremu obračuna plaća, te ostale usluge računovodstva i financija.

Slika 1 Logo poduzeća Sintel d.o.o.

Izvor: <https://sintel.hr/assets/images/logo/sintel-logo.png> [pristupljeno 30. srpanj 2023]

3.2. Analiza karaktera

Provedena je procjena karaktera poduzeća Sintel d.o.o. korištenjem 6K kreditne analize, analizirana je kreditna povijest, dosljednost u otplaćivanju obveza, financijska stabilnost, klijentove moralne vrijednosti i njegovo profesionalno ponašanje u poslovanju. Poduzeće trenutno ima kreditne obveze koje pravovremeno podmiruje. Svrha kredita je kupnja poslovnog prostora i njegovo preuređenje. Kredit je podignut u Zagrebačkoj banci u iznosu 95.000€ na rok od 9 godina s mjesečnim anuitetima. Instrument osiguranja je bjanko zadužnica i založno pravo. Pregledavanje tijeka otplate obveze prema kreditu moguće je utvrditi namjeru klijenta da podmiri kreditne obveze novoga kredita. Pregledom otplatnog plana i bilance utvrđeno je da klijent uredno podmiruje anuitet koji se sastoji od glavnice i kamate. Glavnica je pravilno odvojena u pasivi na obveze prema kreditnim institucijama, te je ukupna glavnica podijeljena na dugoročni i kratkoročni dio kako nalažu računovodstveni standardi. Trošak kamate pravilno je raspoređen na trošak razdoblja te se kao takav priznaje u ukupne rashode poslovne godine evidentirane u računu dobiti i gubitka. Kašnjenja u otplati kreditnih obveza nema, pravilno su podmirene do datuma dospijea. Poduzeće također pravovremeno podmiruje svoje dobavljače, te nema nepodmirenih obveza poslije dospijea. Pravovremeno plaćanje kreditnih obveza i dobavljača potvrđuje dosljednost poslovnog subjekta u otplati svojih financijskih obveza.

Protiv poduzeća nema pokrenutih sudskih postupaka zbog nepodmirenja obveza. Bankovni račun poslovnog subjekta nikada nije bio u blokadi. Poduzeće ima stabilan izvor prihoda iz kojih može pravovremeno podmiriti sve svoje financijske obveze. Obavezni financijski izvještaji su javni dostupni čime se potvrđuje transparentnost poslovanja. Financijski izvještaji sadrže sve elemente koje zahtijevaju Hrvatski standardi financijskog izvještavanja (HSFI). Provedena je procjena legitimnosti poslovanja i financijskih transakcija poduzeća. Procjenom je utvrđeno da se poduzeće pridržava zakonske regulativne Republike Hrvatske. U poslovanju se redovito prati i primjenjuje Zakonu o sprječavanju pranja novca i financiranje terorizma kako bi se izbjegle sumnjive transakcije. Također poduzeće redovito informira svoje klijente o promjenama i zahtjevima zakona. Poduzeće prati zakone i propise specifične za svoju industriju, te posjeduje obavezne certifikate i naobrazbu za profesionalno obavljanje djelatnosti. Poduzeće podržava svoje zaposlenike u daljnjoj edukaciji financirajući njihovu školarinu i službene edukacije industrije. Vlasnicima je bitno da je njihovo osoblje stručno i profesionalno, te ih potiču da polože ispite za nove certifikate. Prethodno navedeno ukazuje da su vlasnikove moralne i profesionalne vrijednosti zadovoljavajuće.

Analizirana je profesionalna reputaciju poslovnog subjekta na temelju javno dostupnih recenzija i komentara pravnih i fizičkih osoba. Recenzije komentatora naglašavaju stručnost i profesionalnost u poslovanju. Na listama računovodstvenih ureda poduzeće se nalazi pri vrhu. Također institucije koje procjenjuju kreditne rejtinge poslovnom subjektu dale su pozitivan kreditni rejting. Pozitivna poslovna reputacija i usklađenost poslovanja sa zakonskom regulativom upućuje na legitimnost poslovanja. Kako bi se dobila cjelovita procjena karaktera s vlasnicima je proveden intervju kako bi se utvrdile njihove etičke i moralne vrijednosti i namjere u otplaćivanja kreditnih obveza. Vlasnicima je poduzeće primarni izvor prihoda i njegovo poslovanje je usklađeno sa zakonskom regulativom kako se ne bi mogla osporiti njegova legitimnost i ugroziti poslovanje kršenjem zakona. Vlasnici su poduzetničkog mišljenja i kontinuirano usavršavaju svoje znanje koje bi mogli iskoristiti za razvoj obujma poslovanja. Detaljno je razrađen etički kodeks kojeg se moraju pridržavati zaposlenici poduzeća kako bi kod klijenata razvili partnerski odnos i međusobno poštivanje. Vlasnici u prošlosti nisu bili u sukobu sa zakonom niti se trenutno provodi sudski postupak protiv njih kao fizičkih osoba ili protiv poduzeća. Vlasnici imaju visoko mišljenje o profesionalnosti svoje djelatnosti, smatraju kako financijske transakcije i poslovanje mora biti legitimno provedeno jer se tako jača konkurentnost gospodarstva i stvara kompetentno radno stanovništvo.

Procjena karaktera utvrdila je da je poduzeće financijski stabilno u ostvarivanju svojih prihoda čime je zadovoljena vremenska neograničenost poslovanja. Poduzeće pravovremeno otplaćuje svoje financijske obveze čime pokazuje financijsku odgovornost u upravljanju svojim financijskim sredstvima. Poslovna reputacija u zajednici je pozitivna naglašavajući stručnost i profesionalnost. Poslovanje je usklađeno sa zakonskom regulativom Republike Hrvatske i standardima industrije što potvrđuje njegovu legitimnost. Moralne i profesionalne vrijednosti upućuju na iskrenog i pouzdanog klijenta u svojoj namjeri korištenja sredstva kredita i pravovremenog podmirenja kreditnih obveza. Može se zaključiti kako klijent ima pozitivan karakter čime se smanjuje kreditni rizik odobravanja kredita.

3.3. Analiza kapitala

Provedena je procjena kapitala poslovnog subjekta Sintel d.o.o. korištenjem 6K kreditne analize. Za procjenu kapitala korišteni su podaci iz javno dostupnih financijskih izvješća. Poduzeće dosljedno ostvaruje dobit koja se tijekom godina povećava. Prihodi iz poslovni aktivnosti dosljedno rastu što je i razlog rasta dobiti tijekom proteklih poslovnih godina. Rast

prihoda iz poslovnih aktivnosti je znak financijske stabilnosti i sigurnost primarnog izvora prihoda. Poduzeće nema kapitalne rezerve, cijela dobit poslovne godine se prenosi u zadržanu dobit. Temeljni iznos kapitala je 20.000 kn, što je zakonski tražen iznos za otvaranje društva s ograničenom odgovornošću. Kako bi se procijenio kapital izračunati su financijski pokazatelji.

Tablica 4 Pokazatelji likvidnosti na primjeru poduzeća Sintel d.o.o.

Pokazatelji likvidnosti	2020	2021	2022
Koeficijent tekuće likvidnosti	5,19	3,16	5,66
Koeficijent ubrzane likvidnosti	5,19	3,16	5,66
Koeficijent trenutne likvidnosti	0,82	0,77	1,77
Neto obrtni kapital	801.112	818.801	1.479.620

Izvor: Vlastita izrada autora na temelju podataka iz financijskih izvještaja od 2020. do 2022. godine poduzeća Sintel d.o.o.

Koeficijent tekuće likvidnosti za 2022. godinu pokazuje da na svaku kunu kratkoročnih obaveza poduzeće ima 5,66 kuna imovine, što pokazuje da je poduzeće sigurno solventno, koeficijent tekuće likvidnosti poboljšao se u odnosu na 2020. godinu (5,19) i 2021. godinu (3,16). Izračunom koeficijenta trenutne likvidnosti za 2022. godinu, utvrđeno je da poduzeće na svaku kunu kratkoročnih obaveza ima 1,77 novca na bankovnom računu. Može se zaključiti da je poduzeće likvidno i odmah može podmiriti sve svoje kratkoročne obveze. Koeficijent trenutne likvidnosti za 2020. godinu (0,82) i 2021. godinu (0,77) pokazuju da poduzeće nije imalo dovoljno novca na bankovnom računu da podmiri svoje kratkoročne obveze, što pokazuje da nije bilo likvidno. Izračun koeficijenta ubrzane likvidnosti jednak je koeficijentu tekuće likvidnosti jer poduzeće ne posjeduje zalihe, s obzirom da obavlja uslužnu djelatnost. Neto obrtni kapital za 2022. godinu pokazuje da je kratkotrajna imovina veća od kratkoročnih obaveza za 1.479.620 kuna. Neto obrtni kapital za 2022. godinu poboljšao se u odnosu na 2020. godinu (801.112) i 2021. (818.801). Pokazatelji likvidnosti za 2022. godinu pokazuje da je poduzeće likvidno i može se vidjeti pozitivan rast pokazatelja za 2022. godinu u odnosu na 2021. i 2020. godinu.

Tablica 5 Pokazatelji zaduženosti na primjeru poduzeća Sintel d.o.o.

Pokazatelji zaduženosti	2020	2021	2022
Koeficijent zaduženosti	48,19%	37,75%	26,09%
Koeficijent vlastitog financiranja	51,81%	62,25%	73,91%
Odnos duga i glavnice	93,03%	60,64%	35,30%

Izvor: Vlastita izrada autora na temelju podataka iz financijskih izvještaja od 2020. do 2022. godine poduzeća Sintel d.o.o.

Koeficijent zaduženosti za 2020. godinu pokazuje da je poduzeće na jednu kunu imovine imalo 0,48 kuna obveza odnosno da se 48,19% financiralo iz tuđih izvora. Za 2021. godinu poduzeće na jednu kunu imovine je imalo 0,38 kuna obveza odnosno 37,75% se financira iz tuđih izvora. Koeficijent zaduženosti za 2022. godinu pokazuje da na svaku kunu imovine poduzeće ima 0,26 kuna obveza odnosno da se 26,09% financira iz tuđih izvora. Koeficijent vlastitog financiranja za 2020. godinu pokazuje da poduzeće na jednu kunu imovine ima 0,52 kune kapitala, za 2021. godinu poduzeće na jednu kunu imovine ima 0,62 kuna kapitala. Koeficijent vlastitog financiranja za 2022. godinu pokazuje da na jednu kunu imovine poduzeće ima 0,74 kuna kapitala. Može se zaključiti kako se poduzeće u 2022. godini pretežito financira iz vlastitih izvora 74% naspram 24% financiranja iz tuđih. Koeficijent odnos duga i obveze za 2022. godinu pokazuje da na jednu kunu kapitala poduzeće ostvaruje 0,35 kuna obveza, odnosno poduzeće ima obveze u vrijednosti 35,30% imovine. Koeficijent odnos duga i obveza za 2020. godinu iznosi 93,03% i za 2021. godinu 60,64%. Izračunom pokazatelja zaduženosti od 2020. do 2022. godine može se vidjeti kako se poduzeće sve manje financira iz tuđih izvora financiranja, odnosno sve više iz vlastitih. Pokazatelji zaduženosti pokazuju pozitivan omjer financiranja iz tuđih i vlastitih izvora.

Tablica 6 Pokazatelji aktivnosti na primjeru poduzeća Sintel d.o.o.

Pokazatelji aktivnosti	2020	2021	2022
Koeficijent obrtaja imovine	0,98	0,97	1,10
Koeficijent obrtaja potraživanja	9,69	10	7,34
Trajanje naplate potraživanja	37,67	36,52	49,72

Izvor: Vlastita izrada autora na temelju podataka iz financijskih izvještaja od 2020. do 2022. godine poduzeća Sintel d.o.o.

Koeficijent obrtaja imovine za 2022. godinu pokazuje da poduzeće na jednu kunu imovine ostvaruje 1,10 kuna čime se može zaključiti da poduzeće efektivno koristi svoju imovinu. Izračunom koeficijenta obrtaja imovine za 2020. godinu (0,98) i 2021. godinu (0,97)

može se zaključiti kako poduzeće u 2022. godini efektivnije iskorištava imovinu nego u prethodnim razdobljima. Koeficijent obrtaja potraživanja za 2022. godinu pokazuje da na jednu kunu potraživanja poduzeće ostvaruje 7,34 kune poslovnih prihoda. Poduzeće u odnosu na 2020. godinu (9,69) i 2021. godinu (10) manje puta obrne svoja potraživanja u 2022. godini. Trajanje naplate potraživanja za 2022. godinu pokazuje da poduzeće prosječno svoja potraživanja naplati do 50 dana. Trajanje naplate potraživanja pogoršalo se u odnosu na 2020. godinu (37,67) i 2021. godinu (36,52), te se može zaključiti da poduzeće teže naplaćuje svoja potraživanja. Trajanje naplate potraživanja za 2022. godinu moglo bi biti bolji, jer postoji prijetnja od nelikvidnosti, ovisno kojom dinamikom se podmiruju kratkoročne obveze. Pokazatelji aktivnosti pokazuju da poduzeće efektivno koristi svoju imovinu.

Tablica 7 Pokazatelji ekonomičnosti na primjeru poduzeća Sintel d.o.o.

Pokazatelji ekonomičnosti	2020	2021	2022
Ekonomičnost ukupnog poslovanja	1,20	1,21	1,39
Ekonomičnost poslovnih aktivnosti	1,21	1,21	1,39
Ekonomičnost financiranja	0,45	0,58	0,99

Izvor: Vlastita izrada autora na temelju podataka iz financijskih izvještaja na da 31. prosinac 2022. godine, poduzeća Sintel d.o.o.

Koeficijent ekonomičnost ukupnog poslovanja za 2022. godinu pokazuje da poduzeće na jednu kunu rashoda ostvaruje 1,39 kuna prihoda odnosno 0,39 kuna profita. Izračunom koeficijenta ukupnog poslovanja za 2020. godinu (1,20) i 2021. godinu (1,21), može se zaključiti kako poduzeće u 2022. godini ostvaruje više profita na jednu kunu prihoda u odnosu na 2020. godinu (0,20) i 2021. godinu (0,21). Koeficijent ekonomičnosti poslovnih aktivnosti za 2022. godinu pokazuje da poduzeće ostvaruje 1,39 kuna prihoda od poslovnih aktivnosti na jednu kune rashoda iz poslovnih aktivnosti. Koeficijent ekonomičnosti poslovnih aktivnosti za 2022. godinu poboljšao se u odnosu na 2020. godinu (1,21) i 2021. godinu (1,21). Koeficijent ekonomičnosti financiranja za 2022. godinu pokazuje da na poduzeće ostvaruje 0,99 kuna financijskih prihoda na jednu kunu financijskih rashoda, odnosno poduzeće ostvaruje gubitak od 0,01 kuna na financijskim aktivnostima. Koeficijent ekonomičnosti financiranja za 2022. godinu poboljšao se u odnosu na 2020. godinu (0,45) i 2021. godinu (0,58). Iz pokazatelja ekonomičnosti se vidi da poduzeće svoje prihode primarno ostvaruje od poslovnih aktivnosti. Analizom prihoda poduzeća utvrđeno je da je poduzeće profitabilno u svojem poslovanju, čime se zaključuje da je financijski stabilno i sposobno za podmirenje svojih obveza. Pokazatelji ekonomičnosti pokazuju da poduzeće efektivno koristi svoju imovinu.

Tablica 8 Pokazatelji profitabilnosti na primjeru poduzeća Sintel d.o.o.

Pokazatelji profitabilnosti	2020	2021	2022
Bruto marža profita	16,46%	17,19%	28,12%
Neto marža profita	15,28%	15,43%	25,26%
Povrat na imovinu	14,93%	14,94%	27,69%
Povrat na kapital	28,82%	24%	37,47%

Izvor: Vlastita izrada autora na temelju podataka iz financijskih izvještaja od 2020. do 2022. godine poduzeća Sintel d.o.o.

Koeficijent bruto marža profita za 2022. godinu pokazuje da poduzeće na jednu kunu prihoda ostvaruje 0,28 kuna bruto dobiti, odnos 28,12% posto prihoda pretvoreno je u bruto dobit, čime se može zaključiti da je trenutna poslovna godina bila profitabilna. Koeficijent bruto marža na 2020. godinu pokazuje da je poduzeće 16,64% prihoda pretvorilo u bruto dobit, za 2021. godinu poduzeće je 17,19% posto prihoda pretvorilo u bruto dobit. Koeficijent neto marža profita za 2022. godinu pokazuje da poduzeće na jednu kunu prihoda ostvaruje 0,25 kuna profita, odnosno 25,26% prihoda pretvoreno je u neto dobit. Također može se zaključiti da poduzeće u 2022. godini na jednu kunu prihoda plaća 0,03 kune poreza na dobit. Neto marža profita za 2020. godinu iznosi 15,28% a za 2021. godinu 15,43%. Izračunom koeficijenta neto marže od 2020. do 2022. godine može se zaključiti da je poduzeće sve profitabilnije. Koeficijent povrat na imovinu za 2022. godinu pokazuje da poduzeće na jednu kunu imovine ostvari 0,28 kuna profita, odnosno 27,69% imovine pretvori u profit. Koeficijent povrat na imovinu u 2020. godini iznosilo je 14,93%, za 2021. godinu 14,94%, može se zaključiti kako poduzeće u 2022. godini efektivnije iskorištava svoju imovinu za ostvarivanje profita. Koeficijent povrat na kapital za 2022. godinu pokazuje da poduzeće na jednu kunu vlasničkog kapitala ostvaruje 0,37 kuna profita, odnosno 37,47% kapitala poduzeće je pretvorilo u profit. Koeficijent povrat na kapital za 2020. godinu iznosi 28,82%, za 2021. godinu iznosi 24%, što pokazuje da poduzeće efektivnije iskorištava kapital u 2022. godini za stvaranje profita. Pokazatelji profitabilnosti su pozitivni i pokazuju da je poduzeće profitabilno.

3.4. Analiza kapaciteta

U analizi kapaciteta procijenjena je sposobnost poduzeća Sintel d.o.o. da ostvaruje dovoljno prihoda i podmiri svoje financijske obveze. Glavna djelatnost poduzeća je računovodstvo i revizija, primani izvor prihoda je usluga računovodstva. Poduzeće ostvaruje

prihode od usluga financijskog savjetovanja i interne revizije i kontrole. Analizom novčanog toka utvrđeno je iz kojih aktivnosti poduzeće ostvaruje svoje primitke.

Tablica 9 Novčani tok na primjeru poduzeća Sintel d.o.o.

Novčani tok	2020 (kn)	2021 (kn)	2022 (kn)
Novčani tok iz poslovnih aktivnosti	237.484	475.662	317.023
Novčani tok iz investicijskih aktivnosti	-243.342	-176.180	-32.015
Novčani tok iz financijski aktivnosti	130.178	-166.103	-76.081
Neto novčani tok	124.311	133.379	272.957

Izvor: Vlastita izrada autora na temelju podataka iz financijskih izvještaja od 2020. do 2022. godine poduzeća Sintel d.o.o.

Primitci od novčanog toka u 2020. godini iznosili su 237.484 kn, u 2021. godini 475.662 kn i u 2022. godini 317.023 kn. Za sve tri godine novčani tok iz poslovnih aktivnosti je pozitivan čime se može zaključiti kako poduzeće primitke ostvaruje od svoje glavne djelatnosti. Procjenom poslovnog novčanog toka zaključuje se da poduzeće ostvaruje dovoljno novca iz primarnog izvora otplate kredita da podmiri svoje kreditne obveze, također potrebno je izračunati investicijski i financijski novčani tok kako bi se dobila cjelovita slika o kvaliteti novčanog toka. Novčani tok iz investicijskih aktivnosti za 2020. godini iznosi -243.342 kn, za 2021. godini -176.180 kn i za 2022. godini -32.015 kn. Novčani tok iz investicijskih aktivnosti od 2020. do 2022. godine su negativni jer je poduzeće investiralo u svoju dugotrajnu imovinu. Negativni investicijski novčani tokovi nisu negativan pokazatelj procjene kapaciteta jer pokazuju da poduzeće ulaže u svoju imovinu koju koristi za poslovanje. Izračunati novčani tok iz financijskih aktivnosti za 2020. godinu iznosi 130.178 kn, za 2021. godinu -166.103 kn i za 2022. godinu -76.081 kn. Financijski novčani tok za 2020. godinu je pozitivan jer je poduzeće dobilo kredit, dok je financijski novčani tok za 2021. i 2022. godinu negativna jer je poduzeće otplatilo dio svojih kreditnih obaveza. Izračunati neto novčani tok za 2020. godinu iznosi 124.311 kn, za 2021. godinu 133.379 kn i za 2022. 277.957 kn. Može se zaključiti kako poduzeće tijekom analiziranog razdoblja ostvaruje više primitaka nego izdataka. Utjecaj neto novčanog toka moguće je vidjeti u bilanci u stavci novac u banci i blagajni, poduzeće nema blagajnu te se ukupan iznos stavke odnosi na novac na bankovnom računu. Poduzeće je na 31. prosinac 2020. godine imalo 157.321 kn na bankovnom računu što je rast od 124.311 kn u odnosu na 1. siječanj 2020. godine. Stanje bankovnog računa na 31. prosinac 2021. godine iznosi 290.700 kn što je rast od 133.379 kn u odnosu na 1. siječanj 2021. godine. Stanje bankovnog računa na 31. prosinac 2022. godine iznosi 563.657 kn što je rast od 272.957 kn u

odnosu na 1. siječanj 2022. godine. Rast novca na bankovnom računu od 2020. do 2022. godine jednak je neto novčanom toku za analiziranu godinu. Procjenom novčanog toka utvrđena je njegova kvaliteta, te se može zaključiti kako u poduzeće pritiječe dovoljna količina primitka da podmiri svoje kreditne obveze. Za svrhu procjene kapaciteta izračunate su EBITDA-e. Iz dobiti prije poreza uklonjen je učinak financijskih prihoda i rashoda i amortizacija koja za 2020. godinu iznosi 72.536 kn, za 2021. godinu 130.259 kn i za 2022. godinu 138.486 kn, ostali podatci se nalaze u računima dobiti i gubitka u prilogima. Procijenjena EBITDA za 2020. godinu iznosi 428.164 kn, za 2021. godinu 527.941 kn i za 2022. godinu 1.021.813 kn. Iz procijenjenih EBITDA-i vidi se koliko poslovni subjekt ostvaruje dobiti iz poslovnih aktivnosti. Izračunate EBITDA-e veće su od poreza na dobit što upućuje da poduzeće svoje prihode ostvaruje od glavne djelatnosti. U slučaju kada je izračunata EBITDA manja od dobiti prije poreza upućuje kako poduzeće više prihoda ostvari od financijskih aktivnosti, a ne od svoje glavne djelatnosti, što je izrazito negativan pokazatelj, jer upućuje da poduzeće nije sposobno generirati prihod iz glavne djelatnosti. Izračunom DSCR omjera za 2022. godinu dobiven je iznos od 1.226.176 kuna, što pokazuje koliki bi maksimalni dopušteni iznos kredita za poduzeće bio s obzirom na EBITDA-u za 2022. godinu.

3.5. Analiza uvjeta

U analizi uvjeta procijenjeni su vanjski čimbenici gospodarstva koji mogu imati utjecaj na poduzeće Sintel d.o.o. Procijenjeni su ekonomski čimbenici gospodarstva Republike Hrvatske, trendovi i potencijal rasta industrije, tržišna konkurencija i regulatorno okruženje industrije. Za ulazak na tržište računovodstvene djelatnosti nije potrebno posjedovati certifikat ovlaštenog računovođe što olakšava ulazak novih konkurenata, s druge strane za obavljanje usluge revizije potrebno je imati položeni ispit za ovlaštenog revizora. Politika Vlade postavlja niske zahtjeve za otvaranje računovodstvenog poduzeća što može upućivati na nesigurnost u financijskoj stabilnosti primarnog izvora prihoda poduzeća zbog povećane konkurencije. S druge strane interes kod mlađih generacija za djelatnostima računovodstva i revizije tijekom godina opada. Zakonska regulativna nalaže svim poslovnim subjektima da moraju voditi poslovne knjige, tu uslugu nude računovodstveni uredi koji pomažu poslovnim subjektima u upravljanju financijskim sredstvima. Računovodstvene politike utječu na rezultat poslovanja na kraju godine, te kriva primjena zakona ili računovodstvenih načela može oštetiti poslovnog subjekta ili državu. Stoga je za pravilnu primjenu računovodstvenih politika potrebno

računovodstveno znanje. Zahtjevi zakonske regulative pokazuje kako za uslugom računovodstva postoji sigurna potražnja i potreba, što upućuje na potencijalni rast industrije.

Prednost poduzeća pred konkurencijom je njihova usmjerenost na određenu klijentelu s kojom je razvijen partnerski odnos. Klijenti su svjesni stručnosti poduzeća i korisnosti obavljanja usluge računovodstva za njihovo poslovanje. Poduzeće kontinuirano razvija svoje stručne vještine, stoga je manje osjetljivo na konkurenciju. Poduzeće je usmjereno na razvoj poslovanja čime se osigurava financijska stabilnost izvora prihoda potrebnog za podmirenje kreditnih obveza. Utjecaj na industriju ima razvoj tehnologije, računalnih softvera i umjetne inteligencije. Umjetna inteligencija za industriju ne predstavlja opasnost jer nije sposobna kritički razmišljati, što je potrebno prilikom donošenja računovodstvenih odluka i evidentiranja financijskih događaja. Tehnološku prednost mogu stvoriti računovodstveni softveri i računalni programi. Za računovodstvenu i revizijsku djelatnost razvijeni su razni softveri i programi s različitim elementima ovisno o preferencijama poduzeća. Poduzeće koristi moderni softver čije se promjene redovito ažuriraju, čime je poduzeće uvijek u koraku s tehnološkim zahtjevima industrije i potražnje. Procjenom uvjeta utvrđeno je da se poduzeće prilagođava gospodarskim i zakonskim zahtjevima, čime se može zaključiti da će i u budućnosti poduzeće uspješno prilagođavati poslovanje gospodarskim promjenama.

3.6. Analiza kolaterala

U analizi kolaterala analizirana je vrsta i vrijednosti imovine poduzeća koja se može iskoristiti kao kolateral za osiguranje podmirenja kreditnih obveza ako poduzeće prestane pravovremeno podmirivati svoje obveze. Izvršena je analiza svih pojedinačnih stavki kratkotrajne imovine kako bi se dobio dublji uvid u njihovu vrijednost. Poduzeće posjeduje dovoljnu količinu novca na bankovnom računu da se podmire sve kratkoročne obveze, što pokazuje da je poduzeće likvidno. Ako dođe do prekida podmirenja obveza banka može blokirati klijentov bankovni račun i prisvojiti sva novčana sredstva. Klijent posjeduje potraživanja od kupaca koja su pogodna za prodaju faktoring društvima, što omogućava banci da ostvari manju naknadu od ukupnog iznosa kojeg kupci duguju poduzeću. Ostala kratkotrajna imovina obuhvaća pozajmice koje banka može preuzeti kao svoje potraživanje i naplatiti ih putem pravnih postupaka. Budući da je kratkotrajna imovina lako likvidna, banka je u mogućnosti brzo je transformirati u likvidna sredstva kako bi pokrila eventualne gubitke.

Također, provedena je analiza dugotrajne imovine koja je, za razliku od kratkotrajne imovine, manje likvidna te ima nižu ukupnu vrijednost.

Dugotrajna imovina se odnosi na poslovni prostor, računalnu opremu i transportna sredstva. Smješten u centru grada, poslovni prostor nudi izvrsnu dostupnost i povezanost s ostatkom grada. Okružen je drugim poduzećima, što stvara atraktivno poslovno okruženje. Prostor je suvremeno uređen, pružajući ugodno i pristupačno okruženje za zaposlenike i klijente. Trenutne tržišne cijene omogućuju prodaju poslovnog prostora, što ga čini prihvatljivim kolateralom.. Također računalna oprema i namještaj se mogu prodati zajedno s poslovnim prostorom što povećava vrijednost kolaterala. Banka od klijenta može tražiti običnu ili bjanko zadužnicu u vrijednosti odobrenog kredita. Uz pomoć zadužnice banka može bez sudskog postupka zaplijeniti sva novčana sredstva od poduzeća i vlasnika. Na temelju procjene kolaterala, zaključuje se da poduzeće raspolaže adekvatnom količinom imovine koja može poslužiti kao instrument osiguranja kredita. Kratkotrajna imovina je zadovoljavajućeg iznosa, te se u kratkom roku može pretvoriti u novac. Dugotrajna imovina se može prodati po tržišnim cijenama, što ju čini prihvatljivim kolateralom. S obzirom na svoju povoljnu lokaciju i suvremeno uređenje, poslovni prostor predstavlja atraktivno radno okruženje, a pronalaženje zainteresiranih kupaca neće predstavljati nikakav problem. Procjena kolaterala poduzeća je pozitivna.

3.7. Analiza kontrole

U analizi kontrole procijenjeni su utjecaji zakona i propisa Republike Hrvatske na poslovanje poduzeća i kako bi se promjena poslovanja odrazile na kredit. Republika Hrvatska je aktivni sudionik brojnih međunarodnih organizacija, čija zakonska regulativa može utjecati na tuzemne poslovne subjekte. Stoga je također procijenjen utjecaj međunarodne zakonske regulative na poslovanje poduzeća. Izvršena je procjena usklađenosti poslovanja poduzeća s odredbama Zakona o računovodstvu i HSFI standardima. U svim aspektima svog djelovanja, poduzeće se pridržava zahtjeva propisane Zakonom o računovodstvu, te posjeduje nužnu stručnu naobrazbu i službene certifikate za pružanje visokokvalitetnih računovodstvenih i revizijskih usluga. Pritom, poduzeće posjeduje odgovarajuću policu osiguranja od profesionalne odgovornosti, što osigurava neovisnost i integritet u pružanju računovodstvenih i revizijskih usluga. U skladu s važećim propisima o sprječavanju pranja novca i financiranju

terorizma obavljaju se sve financijske transakcije. Sva financijska izvješća su transparenta i pouzdana, te se ista sastavljaju i prezentiraju u skladu sa zahtjevima i smjernicama HSFI-a.

Analiziran je utjecaja direktiva Europske unije na poslovanje poduzeća. U svim svojim aktivnostima, poduzeće dosljedno poštuje zahtjeve utvrđene direktivom o godišnjim financijskim izvještajima, kao i onima o konsolidiranim financijskim izvještajima i povezanim izvještajima za određene vrste poduzeća. Također poduzeće se pridržava smjernica iz direktive o reviziji računovodstvenih izvještaja te se prilagođava svim relevantnim uredbama koje se odnose na Međunarodne standarde financijskog izvještavanja. Mogućnosti softvera koji poduzeće koristi za obavljanje svoje djelatnosti kontinuirano se nadograđuje od strane proizvođača u skladu s računovodstvenim načelima. Poduzeće prilagođava rad na softveru u skladu s njegovim promjenama, čime se zaključuje da nove promjene softvera nemaju utjecaj na promjenu poslovanja. Na poslovanje značajan utjecaj ima promjena računovodstvenih načela. Procjenom je utvrđeno da poduzeće kontinuirano prati promjene načela kroz razne stručne časopise koje detaljno opisuju zahtjeve novih računovodstvenih načela i način njihove primjene na usluge računovodstva i revizije, stoga promjene računovodstvenih načela su redovna praksa za industriju kojima poduzeće prilagođava poslovanje. Nakon provedene procjene, zaključuje se da je poslovanje poduzeća u potpunosti usklađeno sa zakonskom regulativom Republike Hrvatske. Poduzeće je spremno prilagoditi svoje poslovanje novim zahtjevima zakonske regulative kako bi osiguralo legalnost svojeg poslovanja. Procjena kontrole poslovanja poduzeća je pozitivna.

3.8. Rizična klasifikacija poduzeća

Korištenjem 6K kreditne analize, poduzeće je dobilo zadovoljavajuće rezultate u svim relevantnim kategorijama navedene kreditne analize. Analiza karaktera poduzeća ukazuje na urednu kreditnu povijest podmirenja kreditnih obveza. Dosljedno ispunjavanje financijskih obveza poduzeća u prošlosti potvrđuje njegovu predanost i integritet, istovremeno naglašavajući visoku razinu moralnih vrijednosti u poslovanju. U analizi kapitala utvrđeno je da poduzeće posjeduje sredstva i imovinu koja jamče financijsku stabilnost i likvidnost. Sredstva kapitala efektivno se koriste u razvoju operativnog poslovanja. Izračunati financijski pokazatelji bili su pozitivni. Pokazatelji likvidnosti pokazali su da je poduzeće likvidno i solventno čime se zaključuje da je poduzeće financijski sposobno u upravljanju svojim novem. Pokazatelji zaduženosti pokazali su da se poduzeće više financira iz vlastitih izvora. Izračunati

pokazatelji zaduženosti pokazuju da je poduzeće financijski odgovorno. Pokazatelji aktivnosti pokazali su da poduzeće efektivno koristi svoju imovinu, osim koeficijenta trajanja naplate potraživanja koji pokazuje da poduzeću treba do 50 dana da naplati svoja potraživanja. Pokazatelji ekonomičnosti pokazuju da je poduzeće profitabilno i sposobno generirati profit. Pokazatelji profitabilnosti pokazuju da poduzeće efektivno koristi kapital i imovinu za ostvarivanje profita. Pozitivan kapital omogućuje poduzeću da pravilno reagira na nepredviđene situacije te izbjegne rizike nelikvidnosti ili nesposobnosti da podmiri svoje obveze. Procjenom kapaciteta utvrđeno je da poduzeće ostvaruje stabilan i kontinuiran prihod koji je dovoljan za podmirenje obveza poduzeća. Pozitivan poslovni novčani tok pokazuje da je glavna djelatnost poduzeća profitabilna. Negativan investicijski tok pokazuje da poduzeće investira u svoju imovinu, a negativan financijski tok da podmiruje svoje kreditne obveze. Pozitivni novčani tok upućuje da će poduzeće i u budućnosti biti u mogućnosti pravovremeno podmirivati svoje kreditne obveze. U procjeni uvjeta utvrđeno je da je poduzeće spremno prilagoditi se novim gospodarskim uvjetima. Stoga se zaključuje da će poduzeće i u budućnosti imati stabilno poslovanje. U procjeni kolaterala utvrđeno je da poduzeće raspolaže kvalitetnim imovinskim sredstvima koja mogu biti upotrijebljena kao kolateral za osiguranje naplate kreditnih obveza. Banka može prisvojiti kolateral i podmiriti svoje gubitke ako poduzeće prestane pravovremeno podmirivati svoje kreditne obveze. Procjenom kontrole utvrđeno je da promjene zakonske regulativne neće imati utjecaj na njegovu sposobnost generiranja prihoda. Poduzeće usklađuje svoje poslovanje s novim zahtjevima zakonske regulative i računovodstvenih načela, stoga ne postoji sumnja u legitimnost poslovanja u budućnosti.

Rizična klasifikacija klijenta na temelju 6K kreditne analize pokazuje da je poduzeće solidan klijent, koji će moći održati kontinuitet poslovanja u narednim godinama poslovanja. Poduzeću je moguće ponuditi kredit i nastojati ga zadržati kao partnera i ponuditi mu besplatnog savjetnika koji će mu pomoći oko kreditnog procesa i iskorištavanja kreditnih sredstava.

4. Rasprava

Prilikom odobravanja kredita, postoji vjerojatnost da se dodijele sredstva neurednim klijentima koji neće pravovremeno podmirivati svoje kreditne obveze, odnosno da se kredit ne odobri dobrom klijentu koji će pravovremeno podmirivati svoje kreditne obveze. Odobravanje kredita lošem klijentu ili ne odobravanje kredita dobrom klijentu rezultira gubicima za banku. Kako bi se osiguralo odobravanje kredita klijentima koji će pravovremeno podmirivati svoje kreditne obveze, potrebno je provesti detaljnu kreditnu analizu klijenta. Svrha kreditne analize je utvrditi kreditnu sposobnost klijenta da pravovremeno podmiri svoje kreditne obveze. Za procjenu klijentove kreditne sposobnosti moguće je koristiti 6K kreditnu analizu koja procjenjuje 6 ključnih kategorija: karakter, kapital, kapacitet, uvjeti, kolateral i kontrola. Procjena svake kategorije je bitna za dobivanje cjelovite slike o kreditnoj sposobnosti klijenta kako bi banka mogla donijeti informiranu odluku o kreditiranju, stoga se testira hipoteza rada „izostavljanje bilo kojeg elementa 6K analize može dovesti do drugačijeg zaključka o kreditnoj sposobnosti analiziranog klijenta.“

Prva kategorija odnosi se na karakter u kojoj se analizira kreditna povijest, profesionalne i moralne vrijednosti klijenta. Procjena karaktera omogućuje bankama da procijene klijentovu dosljednosti u podmirivanju prijašnjih kreditnih obveza kako bi se stekao dojam o vjerojatnosti podmirenja obveza prema banci. Zanemarivanje procjene karaktera može rezultirati nedostatnim razumijevanjem namjera klijenta i potencijalno prikriti rizike koji bi mogli imati utjecaj na njegovu sposobnost podmirenja kreditnih obveza. Izostankom procjene karaktera banka neće dobro procijeniti namjere klijenta što može rezultirati gubicima za banku. Vješti prevaranti napraviti će uvjerljivu fasadu koja će ga banci učiniti iskrenim. Bez procjene karaktera banke neće biti u mogućnosti vidjeti kroz fasadu i razumjeti njegove prave namjere. Kapital se odnosi na procjenu imovine klijenta i mogućnosti njezine upotrebe u generiranju prihoda. Izostankom procjene kapitala uz pomoć financijskih pokazatelja neće se dobiti uvid u efektivnost korištenja imovine klijenta. Također u procjeni kapitala pregledavaju se financijska izvješća koja su potrebna za razumijevanje imovine kojom klijent raspolaže. Izostankom procjene kapitala banka neće dobiti uvid u klijentovu likvidnost i solventnost, zbog čega se ne moći zaključiti je li klijent financijski sposoban podmiriti svoje obveze. Banke neće dobiti uvid u profitabilnost poslovanja, stoga neće imati informacije je li klijent sposoban generirati profit koja je bitna za normalno funkcioniranje poslovanja. Izostanak procjene kapitala poduzeća Sintel d.o.o. onemogućio bi banci pristup financijskim pokazateljima ključnim za

razumijevanje njezinog poslovanja. Bez analize financijskih pokazatelja, banka ne bi mogla ocijeniti likvidnost tvrtke, odnosno njezinu sposobnost da isplati trenutne obveze, niti bi mogla utvrditi profitabilnost tvrtke, tj. njezinu sposobnost da generira dovoljno prihoda za pokrivanje budućih obveza. Kapacitet je bitna kategorija koja pokazuje je li primarni izvor otplate kreditnih obaveza sposoban generirati dovoljno prihoda da se podmire kreditne obveze. Izostankom kapitala banke neće imati informacije je li klijent sposoban da generira dovoljno prihoda kako bi podmirio svoje kreditne obveze. Kapacitet se odnosi na sposobnost klijenta da redovito i stabilno generira prihod iz svoje glavne djelatnosti. Izostavljanje kapaciteta iz analize može dovesti do nepotpunog razumijevanja o tome iz kojih izvora klijent ostvaruje svoje prihode koje koristi da podmiri svoje obveze. Izostankom procjene kapaciteta banka neće imati uvid u stabilnost klijentove glavne djelatnosti koja mora biti primarni izvor prihoda za otplatu kreditnih otplata. Uvjeti omogućuju banci da procjeni utjecaj vanjskih čimbenika na poslovanje klijenta i da dobije uvid u njegovu poslovnu reputaciju. Ako se preskoči procjena uvjeta banke neće znati kako bi klijent mogao prilagoditi svoje poslovanje eventualnim promjenama u gospodarstvu, odnosno koliko je poslovanje klijenta osjetljivo na promjene u gospodarstvu. Banka neće znati koliko je poslovanje klijenta stabilno i sposobno da generira zadovoljavajuću razinu prihoda u slučaju gospodarskih promjena. Kategorija kolateral procjenjuje vrijednost imovine klijenta koja se može iskoristiti za osiguranje kredita čime se smanjuje kreditni rizika za banku. Procjena kolaterala omogućuje banci da optimalno odredi instrumente osiguranja koje će prisvojiti i iskoristiti za podmirenje gubitaka, ako klijent prestane podmirivati svoje kreditne obveze. Izostavljanjem procjene kolaterala neće se moći odrediti optimalni instrument osiguranja koje banka može iskoristiti za podmirenje svojih gubitaka. Banka može odabrati kolateral kojeg neće moći lako prodati jer nije dobro procijenila njegovu vrijednost, što će rezultirati gubicima za nju. Kategorija kontrola procjenjuje usklađenost poslovanja klijenta sa zakonskom regulativom države i zakonskim zahtjevima industrije te utjecaj njihovih promjena na poslovanje. Izostavljanjem procjene kontrole banke neće dobiti uvid u legitimnost poslovanja jer klijent može namjerno kršiti zakon kako bi zamaskirao svoje probleme. Banke neće znati je li klijent sposoban prilagoditi se promjenama zakonske regulative i koliko promjene utječu na njega. Također banke neće znati utjecaj zakonske regulative raznih međunarodnih organizacija kojih je Republika Hrvatska članica. Poduzeće Sintel d.o.o. u svojem poslovanju mora zadovoljavati određene zakonske zahtjeve kako bi moglo legitimno pružati uslugu računovodstva i revizije. Ako banka ne procijeni kategoriju kontrola, neće imati saznanja o legitimnosti poslovanja poduzeća, što može rezultirati kršenjem zakona ako odobri kredit poduzeću.

Svaka od šest kategorija 6K kreditne analize ima svoju jedinstvenu ulogu i doprinosi potpunijem razumijevanju kreditne sposobnosti analiziranog klijenta. Izostavljanje bilo koje kategorije može značajno utjecati na procjenu kreditne sposobnosti. Stoga je bitno da se svaka kategorija pažljivo analizira i uzme u obzir prilikom donošenja odluke o odobravanju kredita. Samo potpuna i sveobuhvatna 6K kreditna analiza može osigurati da se pravilno procijeni kreditni rizik na temelju kojeg se donosi informirana odluka o odobravanju kredita. Provedenim istraživanjem potvrđena je hipoteza rada „izostavljanjem bilo kojeg elementa 6K analize može dovesti do drugačijeg zaključka o kreditnoj sposobnosti analiziranog klijenta.“

5. Zaključak

Banke se prilikom odobravanja kredita suočavaju s kreditnim rizikom odobravanja kredita neurednim klijentima koji pravovremeno neće podmirivati svoje kreditne obveze. Kako bi banka izbjegla potencijalne gubitke i odobrila novčana sredstva klijentima koji će uredno podmirivati svoje kreditne obveze, potrebno je provesti kreditnu analizu klijenta. Kreditnom analizom procjenjuje se klijentova kreditna sposobnost pravovremenog podmirenja kreditnih obveza. Banka može koristiti razne kreditne analize prilikom procjene kreditne sposobnosti klijenta. Jedna od mogućih kreditnih analiza koju može koristiti je 6K kreditna analiza koja je predmet istraživanja diplomskog rada. 6K kreditna analiza omogućuje detaljnu analizu klijenta pružajući banci korisne informacije o kreditnoj sposobnosti klijenta. 6K kreditna analiza procjenjuje 6 ključnih kategorija: karakter, kapital, kapacitet, uvjeti, kolateral, kontrola. Svih šest kategorija procjenjuju drugačiji element klijenta i u procjenu uključuju financijske i nefinancijske podatke. Svaka kategorija 6K kreditne analize pruža banci uvid u specifične karakteristike klijenta i njegova poslovanja. Banka na temelju procjene 6K kreditne analize može donijeti informiranu odluku o odobravanju kredita. Svaka kategorija 6K kreditne analize nužna je za davanje potpune procjene klijenta. Izostavljanjem bilo koje kategorije 6K kreditne analize u procesu procjene klijenta, stvara vjerojatnost da se neće moći dobiti cjelovit uvid u kreditnu sposobnost klijenta. 6K kreditna analiza je korisna metoda koju banke mogu koristiti u procesu kreditiranja kako bi utvrdile kreditnu sposobnost klijenta na temelju koje je moguće odlučiti o odobravanju kredita. Za svrhu diplomskog rada primijenjena je 6K kreditna analiza na poduzeću Sintel d.o.o. čija je procjena svih kategorija pokazala da je poduzeće kreditno sposobno.

Literatura

Stručne knjige :

1. Jakovčević, D. (2000). *Upravljanje kreditnim rizikom u suvremenom bankarstvu*. Zagreb: TEB
2. Sanuders, A., Cornett, M, M. (2006). *Financijska tržišta i institucije*: Zagreb: Masmeyda:.
3. Jakovčević, D. (2013). *Kreditni rizik*. Zagreb: RRiF plus,
4. Rose, Peter S. (2015) *Upravljanje bankama i financijske usluge*. Zagreb: Naklada Mate.
5. Gregurek, M., Vidaković, N. (2013). *Bankarsko poslovanja*. Zagreb: Visoko učilište Effectus - visoka škola za financije i pravo.
6. Greuning, H. (2006). *Analiza i upravljanje bankovnim rizicima : pristupi za ocjenu organizacije upravljanja rizicima i izloženosti financijskom riziku*. Zagreb: Naklada Mate.
7. Cvijanović, V. Marović, M. Sruk, B. (2008). *Financiranje malih i srednjih poduzeća*. Zagreb: Binoza press.

Online knjige:

1. Baiden, J. (2011). *The 5c's of Credit in the Lending Industry* [Online]. Central University College. Dostupno na: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1872804, [pristupljeno 04. lipnja 2023]
2. Argenti, J. (1976). *Corporate collapse : the causes and symptoms* [Online]. London: New York : McGraw-Hill. Dostupno na: <https://archive.org/details/corporatecollaps0000arge/page/n5/mode/2up>, [pristupljeno 17. lipnja 2023]
3. Pishock, D. (2022). *How the 6 "c's" apply to small business lending*. [Online] Dostupno na: <https://www.smallbusinessfunding.com/6-c-s-of-credit/>, [pristupljeno 20. lipnja 2023]
4. Šarlija, N. (2008). *Predavanje za kolegij: Kreditna analiza*. [Online] Dostupno na: <http://www.efos.unios.hr/kreditna-analiza/nastavni-materijali/>, [pristupljeno 15. srpnja 2023]
5. Škrbić, V., Marjanović, S.(2012). *Analiza kreditne sposobnosti i ocjena rizika zajmotražilaca*, [Online] Zagreb: Primus Global. Dostupno na: https://www.researchgate.net/publication/312418011_ANALIZA_KREDITNE_SPOSOBNOSTI_I_OCJENA_RIZIKA_ZAJMOTRAZILACA, [pristupljeno 21. lipnja 2023]
6. Joshua Wepukhulu, M. (2010). *THE EFFECT OF 7CS CREDIT APPRAISAL MODEL ON THE LEVEL OF NON-PERFORMING ADVANCES OF COMMERCIAL BANKS IN KENYA*. [Online] Dostupno na: http://erepository.uonbi.ac.ke/bitstream/handle/11295/13895/Matanda_The%20effect%20of%207cs%20credit%20appraisal%20model%20on%20the%20level%20of%20NON-

[performing%20advances%20of%20commercial%20banks%20in%20Kenya.pdf?sequence=1](#), [pristupljeno 22. lipnja 2023]

7. Peprah Kwasi, W., Agyei, A i Evans, O. (2017). *Ranking The 5C's Of Credit Analysis: Evidence From Ghana Banking Industry*. [Online] Dostupno na: https://www.researchgate.net/publication/320445357_Ranking_The_5C's_Of_Credit_Analysis_Evidence_From_Ghana_Banking_Industry, [pristupljeno 22. lipnja 2023]

Online članci:

1. Jašić, T. (2017). *Analiza poslovanja i kreditne sposobnosti društva putem financijskih pokazatelja*. RRiF, Zagreb, Dostupno na: <https://www.rrif.hr/clanak-18085/> [pristupljeno 17. srpanj 2023]
2. Segal, T. (2023). *5 Cs of Credit: What They Are, How They're Used, and Which Is Most Important*. Investopedia. Dostupno na: <https://www.investopedia.com/terms/f/five-c-credit.asp> [pristupljeno 15. lipanj 2023]
3. Peterdy, K. (2019) *5 Cs of Credit*. CFI. Dostupno na: <https://corporatefinanceinstitute.com/resources/commercial-lending/5-cs-of-credit/> [pristupljeno 20. lipanj 2023]
4. Zimmermann, J. (2023). *Master the 5 C's of Credit*. Nerdwallet. Dostupno na: <https://www.nerdwallet.com/article/small-business/master-the-5-cs-of-credit> [pristupljeno 17. lipanj 2023]
5. Treece, K., Tarver, J. (2021). *Understand The 5 C's Of Credit Before Applying For A Loan*. Forbes advisor. Dostupno na: <https://www.forbes.com/advisor/credit-score/5-cs-of-credit/> [pristupljeno 17. lipanj 2023]
6. Montgomer, D. (2023). *Understanding the 6 C's of Credit*. Dostupno na: <https://duanemontgomery.com/understanding-the-6-cs-of-credit/> [pristupljeno 20. lipanj 2023]
7. Alam khan, T. (2013). *11CS FOR BETTER CREDIT ANALYSIS IN ASIA*. Asian banking & finance. Dostupno na: <https://asianbankingandfinance.net/lending-credit/commentary/11cs-better-credit-analysis-in-asia> [pristupljeno 20. lipanj 2023]
8. Fogarty, T. (2023). *What Are the 5 Cs of Credit? Why Are They Important for Making Sound Lending Decisions?*. Highradius. Dostupno na: <https://www.highradius.com/resources/Blog/5-cs-of-credit-a-complete-guide/> [pristupljeno 20. lipanj 2023]
9. Gregurek, M. (2020). *Što banke gledaju kada se traži kredit*, Dostupno na: <https://www.rrif.hr/clanak-20521/> [pristupljeno 30. kolovoz 2023]

Web stranice:

1. Hrvatska enciklopedija. Dostupno na: <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=33841>, [pristupljeno: 3. srpnja 2023]
2. Zakon o računovodstvu. Dostupno na: <https://zakon.hr/z/118/Zakon-o-ra%C4%8Dunovodstvu> [pristupljeno 6. srpanj 2023]

3. Odluka o objavljivanju Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja. Dostupno na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2015_08_86_1709.html [pristupljeno 12. srpanj 2023]
4. Kreditna analiza. *Nastavni materijal*. Dostupno na: <http://www.efos.unios.hr/kreditna-analiza/nastavni-materijali/> [pristupljeno 15. srpanj 2023.]
5. Direktiva 2013/34/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. o godišnjim financijskim izvještajima, konsolidiranim financijskim izvještajima i povezanim izvješćima za određene vrste poduzeća, o izmjeni Direktive 2006/43/EZ Europskog parlamenta i Vijeća i o stavljanju izvan snage direktiva Vijeća 78/660/EEZ i 83/349/EEZ Tekst značajan za EGP. Dostupno na: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2013/34/oj/hrv>. [pristupljeno 20. srpanj 2023]
6. Word bank. The “Five Cs” of Credit Analysis. Dostupno na: https://collaboration.worldbank.org/content/usergenerated/asi/cloud/attachments/sites/collaboration-for-development/en/groups/agrifin/products/_jcr_content/content/primary/blog/the_five_cs_of_credi-GaG9/The%20Five%20Cs%20of%20Credit%20Analysis.pdf [pristupljeno 15. lipanj 2023]
7. The Six “C’s” of Credit - CBM Foundation. Dostupno na: <https://pdf4pro.com/download/the-six-c-s-of-credit-cbm-foundation-3b49a0.html> [pristupljeno 15. lipanj 2023]
8. 6K analiza. Dostupno na: <http://www.efos.unios.hr/nsarlija/wp-content/uploads/sites/88/2013/04/6k-analiza.pdf> [pristupljeno 15. lipanj 2023]
9. Hrvatska narodna banka. Credit rating of the Republic of Croatia. *Dostupno na:* <https://www.hnb.hr/en/-/credit-rating-of-the-republic-of-croatia> [pristupljeno 12. srpanj 2023]
10. Fitch Ratings. *Croatia*. Dostupno na: <https://www.fitchratings.com/entity/croatia-80442240> [pristupljeno 12. srpnja 2023]
11. Web stranica poduzeća Sintel d.o.o.. Dostupno na: <https://sintel.hr/> [pristupljeno 15. srpanj 2023]
12. RGFI javan objava. Dostupno na: <http://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/prijava.do> [pristupljeno 17. srpanj 2023]

Popis slika

Slika 1 Logo poduzeća Sintel d.o.o.....	24
Slika 2 Značenje oznake kreditnih rejtinga	48

Popis grafikona

Grafikon 1 Vrednovanje kolaterala	21
---	----

Popis tablica

Tablica 1 Vrste rezervi iz dobiti	15
Tablica 2 Kreditni rejting Republike Hrvatske svjetskih financijskih institucija.....	19
Tablica 3 Postotak likvidnosti kolaterala	20
Tablica 4 Pokazatelji likvidnosti na primjeru poduzeća Sintel d.o.o.	27
Tablica 5 Pokazatelji zaduženosti na primjeru poduzeća Sintel d.o.o.	28
Tablica 6 Pokazatelji aktivnosti na primjeru poduzeća Sintel d.o.o.	28
Tablica 7 Pokazatelji ekonomičnosti na primjeru poduzeća Sintel d.o.o.....	29
Tablica 8 Pokazatelji profitabilnosti na primjeru poduzeća Sintel d.o.o.....	30
Tablica 9 Novčani tok na primjeru poduzeća Sintel d.o.o.	31
Tablica 10 Bilanca poduzeća Sintel d.o.o. na dan 31. prosinac 2022.	52
Tablica 11 Račun dobiti i gubitka poduzeća Sintel d.o.o na dan 31. prosinac 2022.....	53
Tablica 12 Bilanca poduzeća Sintel d.o.o. na dan 31. prosinac 2021.	54
Tablica 13 Račun dobiti i gubitka poduzeća Sintel d.o.o na dan 31. prosinac 2021.....	55
Tablica 14 Bilanca poduzeća Sintel d.o.o. na dan 31. prosinac 2020.	56
Tablica 15 Račun dobiti i gubitka poduzeća Sintel d.o.o na dan 31. prosinac 2020.....	57

Popis kratica

SOX: Sarbanesa – Oxleyjev

SEC: Securities and Exchange Commission (Komisija za vrijednosne papire i burzu SAD-a)

EBITDA: Earnings Before Interest Tax Depreciation and Amortization (Dobit prije kamata, poreza i amortizacije)

DSCR: Debt-Service Coverage Ratio (Omjer pokriva otplate duga)

HSFI: Hrvatski standardi financijskog izvještavanja

Prilozi

Prilog 1: Značenje oznake kreditnih rejtinga

Slika 2 Značenje oznake kreditnih rejtinga

Fitch	Moody's	S&P	Description
Investment grade ratings			
AAA	Aaa	AAA	Highest credit quality
AA+	Aa1	AA+	High credit quality
AA	Aa2	AA	
AA–	Aa3	AA–	
A+	A1	A+	Above average credit quality
A	A2	A	
A–	A3	A–	
BBB+	Baa1	BBB+	Adequate credit quality
BBB	Baa2	BBB	
BBB–	Baa3	BBB–	
Speculative grade ratings			
BB+	Ba1	BB+	Fulfilment of obligations uncertain
BB	Ba2	BB	
BB–	Ba3	BB–	
B+	B1	B+	Currently able to fulfill obligations, risk of future default
B	B2	B	
B–	B3	B–	
CCC+	Caa1	CCC+	Likelihood of default very high
CCC	Caa2	CCC	
CCC–	Caa3	CCC–	
CC	Ca	CC	
C	C	C	
DDD		D	In default

Izvor: Službena web stranica Hrvatske narodne banke: <https://www.hnb.hr/en/core-functions/international-relations/credit-rating> [pristupljeno 15. lipanj 2023.]

Prilog 2. Pokazatelji likvidnosti

$$\text{Koeficijent tekuće likvidnosti} = \frac{\text{kratkotrajna imovina}}{\text{kratkoročne obveze}}$$

$$\text{Koeficijent ubrzane likvidnosti} = \frac{\text{kratkotrajna imovina} - \text{zalihe}}{\text{kratkoročne obveze}}$$

$$\text{Koeficijent trenutne likvidnosti} = \frac{\text{novac}}{\text{kratkoročne obveze}}$$

$$\text{Neto obrtni kapital} = \text{kratkotrajna imovina} - \text{kratkoročne obveze}$$

Izvor: Šarlija (2008), Dostupno na: http://www.efos.unios.hr/kreditna-analiza/wp-content/uploads/sites/252/2013/04/6_financijska-analiza-zajtjeva.doc.pdf [pristupljeno 31. kolovoz 2023]

Prilog 3. Pokazatelji zaduženosti

$$\text{Koeficijent zaduženosti} = \frac{\text{ukupne obveze}}{\text{ukupna imovina}}$$

$$\text{Koeficijent vlastitoga financiranja} = \frac{\text{glavnica}}{\text{ukupna imovina}}$$

$$\text{Koeficijent financiranja} = \frac{\text{ukupne obveze}}{\text{glavnica}}$$

$$\text{Faktor zaduženosti} = \frac{\text{ukupne obveze}}{\text{zadržana dobit} + \text{amortizacija}}$$

Izvor: Šarlija (2008), Dostupno na: http://www.efos.unios.hr/kreditna-analiza/wp-content/uploads/sites/252/2013/04/6_financijska-analiza-zajtjeva.doc.pdf [pristupljeno 31. kolovoz 2023]

Prilog 4. Pokazatelji aktivnosti

$$\text{Koeficijent obrtaja imovine} = \frac{\text{ukupni prihod}}{\text{ukupna imovina}}$$

$$\text{Koeficijent obrtaja zaliha} = \frac{\text{ukupni prihod od prodaje}}{\text{stanje zaliha}}$$

$$\text{Koeficijent obrtaja potraživanja} = \frac{\text{ukupni prihod od prodaje}}{\text{ukupna potraživanja}}$$

$$\text{Trajanje napalte potraživanja} = \frac{\text{broj dana razdoblja}}{\text{koeficijent obrtaja potraživanja}}$$

Izvor: Šarlija (2008), Dostupno na: http://www.efos.unios.hr/kreditna-analiza/wp-content/uploads/sites/252/2013/04/6_financijska-analiza-zajtjeva.doc.pdf [pristupljeno 31. kolovoz 2023]

Prilog 5. Pokazatelji ekonomičnosti

$$\text{Ekonomičnost ukupnog poslovanja} = \frac{\text{ukupni prihodi}}{\text{ukupni rashoda}}$$

$$\text{Ekonomičnost poslovnih aktivnosti} = \frac{\text{prihodi od poslovni aktivnosti}}{\text{rashod od poslovni aktivnosti}}$$

$$\text{Ekonomičnost finacijskih aktivnosti} = \frac{\text{ukupni finacijski prihodi}}{\text{ukupni finacijski rashodi}}$$

Izvor: Šarlija (2008), Dostupno na: http://www.efos.unios.hr/kreditna-analiza/wp-content/uploads/sites/252/2013/04/6_financijska-analiza-zajtjeva.doc.pdf [pristupljeno 31. kolovoz 2023]

Prilog 6. pokazatelji profitabilnosti

$$\text{Neto marža profita} = \frac{\text{neto dobit}}{\text{ukupni prihodi}}$$

$$\text{Bruto marža profita} = \frac{\text{bruto dobit}}{\text{ukupni prihodi}}$$

$$\text{Stopa povrata na imovinu} = \frac{\text{neto dobit}}{\text{ukupna imovina}}$$

$$\text{Povrat na kapital} = \frac{\text{neto dobit}}{\text{glavnica}}$$

Izvor: Šarlija (2008), Dostupno na: http://www.efos.unios.hr/kreditna-analiza/wp-content/uploads/sites/252/2013/04/6_financijska-analiza-zahtjeva.doc.pdf [pristupljeno 31. kolovoz 2023]

Prilog 7. Pokazatelji investiranja.

$$\text{Dobit po dionici} = \frac{\text{neto dobit}}{\text{broj dionica}}$$

$$\text{Dividenda po dionici} = \frac{\text{dio neto odbiti za dividende}}{\text{broj dionica}}$$

$$\text{Odnos isplate dividendi} = \frac{\text{dividenda po dionici}}{\text{dobit po dionici}}$$

$$\text{Odnos cijene i dobiti po dionici} = \frac{\text{tržišna cijena dionice}}{\text{dobit po dionici}}$$

Izvor: Šarlija (2008), Dostupno na: http://www.efos.unios.hr/kreditna-analiza/wp-content/uploads/sites/252/2013/04/6_financijska-analiza-zahtjeva.doc.pdf [pristupljeno 31. kolovoz 2023]

Prilog 8. Bilanca poduzeća Sintel d.o.o. na dan 31. prosinac 2022.

Tablica 10 Bilanca poduzeća Sintel d.o.o. na dan 31. prosinac 2022.

Bilanca za poduzetnike			
Na dan: 31.12.2022.			
Naziv pozicije	Rbr. bilješke	Prethodna godina	Tekuća godina
AKTIVA			
A) POTRAŽIVANJA ZA UPISANI A NEUPLAĆENI KAPITAL		-	-
B) DUGOTRAJNA IMOVINA		1.146.377	1.067.526
I. NEMATERIJALNA IMOVINA		2.168	2.168
II. MATERIJALNA IMOVINA		1.036.209	957.358
III. DUGOTRAJNA FINANCIJSKA IMOVINA		108.000	108.000
IV. POTRAŽIVANJA		-	-
V. ODGOĐENA POREZNA IMOVINA		-	-
C) KRATKOTRAJNA IMOVINA		1.197.497	1.797.265
I. ZALIHE		-	-
II. POTRAŽIVANJA		226.022	427.833
III. KRATKOTRAJNA FINANCIJSKA IMOVINA		680.775	805.775
IV. NOVAC U BANCI I BLAGAJNI		290.700	563.657
D) PLAĆENI TROŠKOVI BUDUĆEG RAZDOBLJA I OBRAČUNATI PRIHODI		-	712
E) UKUPNO AKTIVA		2.343.874	2.865.503
F) IZVANBILANČNI ZAPISI		-	-
PASIVA			
A) KAPITAL I REZERVE		1.459.053	2.117.814
I. TEMELJNI (UPISANI) KAPITAL		20.000	20.000
II. KAPITALNE REZERVE		-	-
III. REZERVE IZ DOBITI		-	-
IV. REVALORIZACIJSKE REZERVE		-	-
V. REZERVE FER VRIJEDNOSTI I OSTALO		-	-
VI. ZADRŽANA DOBIT ILI PRENESENI GUBITAK		1.088.877	1.304.288
VII. DOBIT ILI GUBITAK POSLOVNE GODINE		350.176	793.526
VIII. MANJINSKI (NEKONTROLIRAJUĆI) INTERES		-	-
B) REZERVIRANJA		-	-
C) DUGOROČNE OBVEZE		506.125	430.044
D) KRATKOROČNE OBVEZE		378.696	317.645
E) ODGOĐENO PLAĆANJE TROŠKOVA I PRIHOD BUDUĆEGA RAZDOBLJA		-	-
F) UKUPNO – PASIVA		2.343.874	2.865.503
G) IZVANBILANČNI ZAPISI		-	-

Izvor: <http://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/pSubjektTrazi.do>, [pristupljeno 15. srpanj 2023.]

Prilog 9. Račun dobiti i gubitka poduzeća Sintel d.o.o na dan 31. prosinac 2022..

Tablica 11 Račun dobiti i gubitka poduzeća Sintel d.o.o na dan 31. prosinac 2022..

Račun dobiti i gubitka za poduzetnike			
Za razdoblje: 01.01.2022. - 31.12.2022.			
Naziv pozicije	Rbr. bilješke	Prethodna godina	Tekuća godina
I. POSLOVNI PRIHODI		2.259.209	3.140.985
II. POSLOVNI RASHODI		1.861.527	2.257.658
III. FINANCIJSKI PRIHODI		10.520	16.120
IV. FINANCIJSKI RASHODI		18.107	16.256
V. UDIO U DOBITI OD DRUŠTAVA POVEZANIH SUDJELUJUĆIM INTERESOM		-	-
VI. UDIO U DOBITI OD ZAJEDNIČKIH POTHVATA		-	-
VII. UDIO U GUBITKU OD DRUŠTAVA POVEZANIH SUDJELUJUĆIM INTERESOM		-	-
VIII. UDIO U GUBITKU OD ZAJEDNIČKIH POTHVATA		-	-
IX. UKUPNI PRIHODI		2.269.729	3.157.105
X. UKUPNI RASHODI		1.879.634	2.273.914
XI. DOBIT ILI GUBITAK PRIJE OPOREZIVANJA		390.095	883.191
XII. POREZ NA DOBIT		39.918	89.665
XIII. DOBIT ILI GUBITAK RAZDOBLJA		350.177	793.526

Izvor: <http://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/pSubjektTrazi.do>, [pristupljeno 15. srpanj 2023.]

Prilog 10. Bilanca poduzeća Sintel d.o.o. na dan 31. prosinac 2021.

Tablica 12 Bilanca poduzeća Sintel d.o.o. na dan 31. prosinac 2021.

Bilanca za poduzetnike			
Na dan: 31.12.2021.			
Naziv pozicije	Rbr. bilješke	Prethodna godina	Tekuća godina
AKTIVA			
A) POTRAŽIVANJA ZA UPISANI A NEUPLAĆENI KAPITAL		-	-
B) DUGOTRAJNA IMOVINA		1.147.724	1.146.377
I. NEMATERIJALNA IMOVINA		143	2.168
II. MATERIJALNA IMOVINA		1.147.581	1.036.209
III. DUGOTRAJNA FINANCIJSKA IMOVINA		-	108.000
IV. POTRAŽIVANJA		-	-
V. ODGOĐENA POREZNA IMOVINA		-	-
C) KRATKOTRAJNA IMOVINA		992.507	1.197.497
I. ZALIHE		-	-
II. POTRAŽIVANJA		215.000	226.022
III. KRATKOTRAJNA FINANCIJSKA IMOVINA		620.186	680.775
IV. NOVAC U BANC I BLAGAJNI		157.321	290.700
D) PLAĆENI TROŠKOVI BUDUĆEG RAZDOBLJA I OBRAČUNATI PRIHODI		219	-
E) UKUPNO AKTIVA		2.140.450	2.343.874
F) IZVANBILANČNI ZAPISI		-	-
PASIVA			
A) KAPITAL I REZERVE		1.108.877	1.459.053
I. TEMELJNI (UPISANI) KAPITAL		20.000	20.000
II. KAPITALNE REZERVE		-	-
III. REZERVE IZ DOBITI		-	-
IV. REVALORIZACIJSKE REZERVE		-	-
V. REZERVE FER VRIJEDNOSTI I OSTALO		-	-
VI. ZADRŽANA DOBIT ILI PRENESENI GUBITAK		769.266	1.088.877
VII. DOBIT ILI GUBITAK POSLOVNE GODINE		319.611	350.176
VIII. MANJINSKI (NEKONTROLIRAJUĆI) INTERES		-	-
B) REZERVIRANJA		-	-
C) DUGOROČNE OBVEZE		840.178	506.125
D) KRATKOROČNE OBVEZE		191.395	378.696
E) ODGOĐENO PLAĆANJE TROŠKOVA I PRIHOD BUDUĆEGA RAZDOBLJA		-	-
F) UKUPNO - PASIVA		2.140.450	2.343.874
G) IZVANBILANČNI ZAPISI		-	-

Izvor: <http://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/pSubjektTrazi.do>, [pristupljeno 07. rujan 2023.]

Prilog 11. Račun dobiti i gubitka poduzeća Sintel d.o.o na dan 31. prosinac 2021.

Tablica 13 Račun dobiti i gubitka poduzeća Sintel d.o.o na dan 31. prosinac 2021.

Račun dobiti i gubitka za poduzetnike			
Za razdoblje: 01.01.2021. - 31.12.2021.			
Naziv pozicije	Rbr. bilješke	Prethodna godina	Tekuća godina
I. POSLOVNI PRIHODI		2.083.169	2.259.209
II. POSLOVNI RASHODI		1.727.541	1.861.527
III. FINANCIJSKI PRIHODI		8.991	10.520
IV. FINANCIJSKI RASHODI		20.150	18.107
V. UDIO U DOBITI OD DRUŠTAVA POVEZANIH SUDJELUJUĆIM INTERESOM		-	-
VI. UDIO U DOBITI OD ZAJEDNIČKIH POTHVATA		-	-
VII. UDIO U GUBITKU OD DRUŠTAVA POVEZANIH SUDJELUJUĆIM INTERESOM		-	-
VIII. UDIO U GUBITKU OD ZAJEDNIČKIH POTHVATA		-	-
IX. UKUPNI PRIHODI		2.092.160	2.269.729
X. UKUPNI RASHODI		1.747.691	1.879.634
XI. DOBIT ILI GUBITAK PRIJE OPOREZIVANJA		344.469	390.095
XII. POREZ NA DOBIT		24.858	39.918
XIII. DOBIT ILI GUBITAK RAZDOBLJA		319.611	350.177

Izvor: <http://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/pSubjektTrazi.do>, [pristupljeno 07. rujan 2023.]

Prilog 10. Bilanca poduzeća Sintel d.o.o. na dan 31. prosinac 2020.

Tablica 14 Bilanca poduzeća Sintel d.o.o. na dan 31. prosinac 2020.

Bilanca za poduzetnike			
Na dan: 31.12.2020.			
Naziv pozicije	Rbr. bilješke	Prethodna godina	Tekuća godina
AKTIVA			
A) POTRAŽIVANJA ZA UPISANI A NEUPLAĆENI KAPITAL		-	-
B) DUGOTRAJNA IMOVINA		932.113	1.147.724
I. NEMATERIJALNA IMOVINA		143	143
II. MATERIJALNA IMOVINA		931.970	1.147.581
III. DUGOTRAJNA FINANCIJSKA IMOVINA		-	-
IV. POTRAŽIVANJA		-	-
V. ODGOĐENA POREZNA IMOVINA		-	-
C) KRATKOTRAJNA IMOVINA		805.155	992.507
I. ZALIHE		-	-
II. POTRAŽIVANJA		241.133	215.000
III. KRATKOTRAJNA FINANCIJSKA IMOVINA		531.012	620.186
IV. NOVAC U BANCI I BLAGAJNI		33.010	157.321
D) PLAĆENI TROŠKOVI BUDUĆEG RAZDOBLJA I OBRAČUNATI PRIHODI		652	219
E) UKUPNO AKTIVA		1.737.920	2.140.450
F) IZVANBILANČNI ZAPISI		-	-
PASIVA			
A) KAPITAL I REZERVE		789.266	1.108.877
I. TEMELJNI (UPISANI) KAPITAL		20.000	20.000
II. KAPITALNE REZERVE		-	-
III. REZERVE IZ DOBITI		-	-
IV. REVALORIZACIJSKE REZERVE		-	-
V. REZERVE FER VRIJEDNOSTI		-	-
VI. ZADRŽANA DOBIT ILI PRENESENI GUBITAK		636.810	769.266
VII. DOBIT ILI GUBITAK POSLOVNE GODINE		132.456	319.611
VIII. MANJINSKI (NEKONTROLIRAJUĆI) INTERES		-	-
B) REZERVIRANJA		-	-
C) DUGOROČNE OBVEZE		710.000	840.178
D) KRATKOROČNE OBVEZE		235.499	191.395
E) ODGOĐENO PLAĆANJE TROŠKOVA I PRIHOD BUDUĆEGA RAZDOBLJA		3.155	-
F) UKUPNO – PASIVA		1.737.920	2.140.450
G) IZVANBILANČNI ZAPISI		-	-

Izvor: <http://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/pSubjektTrazi.do>, [pristupljeno 07. rujan 2023.]

Prilog 13. Račun dobiti i gubitka poduzeća Sintel d.o.o na dan 31. prosinac 2020.

Tablica 15 Račun dobiti i gubitka poduzeća Sintel d.o.o na dan 31. prosinac 2020.

Račun dobiti i gubitka za poduzetnike			
Za razdoblje: 01.01.2020. - 31.12.2020.			
Naziv pozicije	Rbr. bilješke	Prethodna godina	Tekuća godina
I. POSLOVNI PRIHODI		1.840.154	2.083.169
II. POSLOVNI RASHODI		1.741.880	1.727.541
III. FINANCIJSKI PRIHODI		67.620	8.991
IV. FINANCIJSKI RASHODI		9.010	20.150
V. UDIO U DOBITI OD DRUŠTAVA POVEZANIH SUDJELUJUĆIM INTERESOM		-	-
VI. UDIO U DOBITI OD ZAJEDNIČKIH POTHVATA		-	-
VII. UDIO U GUBITKU OD DRUŠTAVA POVEZANIH SUDJELUJUĆIM INTERESOM		-	-
VIII. UDIO U GUBITKU OD ZAJEDNIČKIH POTHVATA		-	-
IX. UKUPNI PRIHODI		1.907.774	2.092.160
X. UKUPNI RASHODI		1.750.890	1.747.691
XI. DOBIT ILI GUBITAK PRIJE OPOREZIVANJA		156.884	344.469
XII. POREZ NA DOBIT		24.428	24.858
XIII. DOBIT ILI GUBITAK RAZDOBLJA		132.456	319.611

Izvor: <http://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/pSubjektTrazi.do>, [pristupljeno 07. rujan 2023.]